

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Obecní samospráva na příkladu měst Kunovice a Staré Město

Municipal Self-government on the Example of Kunovice and Staré Město Towns

Student: Bc. Kristýna Obdržálková

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Jiří Kovář

Ostrava 2011

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Kristýna Obdržálková**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 00 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Obecní samospráva na příkladu měst Kunovice a Staré Město**
Municipal Self-government on the Example of Kunovice and Staré
Město Towns

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Obce a aglomerace v moderním obecním zřízení
 3. Socio-ekonomická charakteristika aglomerace Uherskohradištska
 4. Správa vybraných obcí
 5. Návrhy a doporučení
 6. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- BALÍK, S. *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 256 s. ISBN 978-80-247-2908-4.
- GROSPÍČ, J. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4 (brož.).
- PEKOVÁ, J.; PILNÝ, J.; JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5 (váz.).

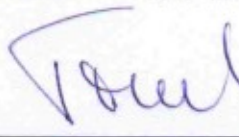
Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Jiří Kovář**

Datum zadání: 26.11.2010

Datum odevzdání: 29.04.2011

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežné prohlášení

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně. Přílohy č. 2, 3 a 4 byly převzaty. Prohlášení o využití výsledků diplomové práce jsem samostatně doplnila.“

V Ostravě dne 29. dubna 2011

Bc. Kristýna Obdržálková

Obsah

1	Úvod	1
2	Obce a aglomerace v moderním obecním zřízení	3
2.1	Sídlo, aglomerace	3
2.2	Samospráva	4
2.3	Vznik a vývoj územní samosprávy v českých zemích	5
2.4	Struktura obcí v České republice	6
2.4.1	Typy obcí	7
2.4.2	Působnost obcí	9
2.5	Orgány obcí	10
2.6	Volby do obecního zastupitelstva	12
2.7	Vznik nové obce	13
2.8	Hospodaření obce	14
3	Socio-ekonomická charakteristika aglomerace Uherskohradištska	16
3.1	Geografický pohled	16
3.2	Urbanistický pohled	18
3.3	Demografický vývoj	19
3.4	Ekonomická základna obcí	20
3.5	Dopravní infrastruktura	22
3.6	Dojíždka za prací a do škol	23
3.6.1	Dojíždka za prací	24
3.6.2	Dojíždka do škol	25
3.7	Shrnutí socio-ekonomické charakteristiky	25
4	Správa vybraných obcí	27
4.1	Správní dějiny	28
4.1.1	Se zaměřením na Staré Město	28
4.1.2	Se zaměřením na Kunovice	30
4.2	Postavení městského úřadu	32
4.3	Politické zastoupení v orgánech obcí	33
4.3.1	Zastupitelstvo města Kunovice	34
4.3.2	Zastupitelstvo města Staré Město	35
4.3.3	Zastupitelstvo města Uherské Hradiště	36
4.4	Volební účast	38
4.5	Členství v dobrovolných svazcích obcí	39
4.6	Srovnání samosprávy v oblasti technické infrastruktury	40

4.7 Srovnání samosprávy v oblasti dopravy	41
4.8 Náklady na správu.....	41
4.9 Shrnutí.....	42
5 Návrhy a doporučení	44
5.1 Budoucnost obecního zřízení	44
5.2 Vytvoření místních/osadních výborů	45
5.3 Integrace městského regionu.....	46
5.4 Vytvoření volebních obvodů.....	47
5.5 Vize statutárního města.....	48
6 Závěr	50
Seznam použitých zdrojů	52
Seznam použitých zkratk	
Seznam tabulek a obrázků	
Seznam příloh	
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	

1 Úvod

Pro Českou republiku je typická rozdrobená sídelní struktura. Po roce 1990 zde na rozdíl od trendu v západoevropských zemích došlo k dezintegračním procesům. Osamostatnily se především malé obce. Téměř 80 % obcí se řadí do velikostní kategorie do tisíce obyvatel. V České republice tak existuje 6 251 obcí, které se oproti jiným evropským zemím vyznačují poměrně nízkým průměrem počtu obyvatel.

Jako téma diplomové práce mi bylo zadáno řešení otázky samosprávy obcí. Problematika obecní samosprávy je natolik obsáhlé téma, že na něj můžeme pohlížet prostřednictvím několika vědních disciplín. Jakožto studentka navazujícího magisterského oboru Veřejná ekonomika a správa jsem se zaměřila zejména na pohled ekonomický a organizační. Výchozí myšlenkou diplomové práce bylo zpracování tématu na příkladu dvou měst – Kunovic a Starého Města, jež jsou historicky spjatý se sousedním Uherským Hradištěm, neboť byly v minulosti opakovaně jeho součástí. Tyto celky jsou spojeny nejen historicky, ale i jako stavební celek. Města od sebe oddělují pouze tabule na hlavních silnicích oznamující jejich název. V roce 1990 se ovšem oddělily a o sedm let později byly obě obce povýšeny na samostatná města. V práci se taktéž promítl pohled urbanistický, sociologický, právní a politologický.

Po dohodě s vedoucím práce byl určen cíl práce – na základě analýzy činnosti obcí Kunovice a Staré Město, zhodnotit jejich současný stav a formulovat návrhy pro optimalizaci jejich fungování. Diplomová práce staví na hypotéze: „Održení měst Kunovice a Staré Město od Uherského Hradiště má v současné době pozitivní vliv na rozvoj obcí a po ekonomické stránce je pro oba celky výhodnější.“

K naplnění cíle diplomové práce bylo použito metody rešerše odborné literatury a související legislativy, analýzy, komparace a prognózy. Základní poučení jsem čerpala z doporučené literatury, studií regionálních periodik, webových stránek jednotlivých obcí, statistických podkladů Českého statistického úřadu, výkazů o hospodaření obcí a ostatních faktografických zdrojů. Při řešení zadané problematiky jsem spolupracovala také se zástupci jednotlivých obcí a oddělením regionálních informací Knihovny Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherském Hradišti.

Diplomová práce je v souladu se zadáním strukturovaná do šesti částí. Ve druhé kapitole byla věnována pozornost vymezení základní terminologie tématu týkající se oblasti obec-

ní samosprávy. Třetí kapitola charakterizuje konkrétní uherskohradišťskou aglomeraci z pohledu sociálního, ekonomického, urbanistického a demografického. Čtvrtá kapitola se zaměřuje na konkrétní oblasti správy daných obcí, nastiňuje správní dějiny, dotýká se politologického hlediska a srovnává úroveň samosprávy ve vybraných oblastech. Pátá kapitola rozpracovává praktická doporučení a návrhy pro konkrétní města, nastiňuje několik možných scénářů – např. možnost společné správy či vizi statutárního města, a uvádí pohled do budoucnosti týkající se organizace místní správy v České republice. Závěr je završením výše zmíněných kapitol. Jsou v něm shrnuty cíle a je vyjádřeno, zda došlo k potvrzení či vyvrácení hypotézy diplomové práce.

2 Obce a aglomerace v moderním obecním zřízení

Analýza jakéhokoliv problému vyžaduje jasné obsahové vymezení používaných pojmů. Nejprve bylo tedy třeba vymezit základní terminologii týkající se dané problematiky, tj. termíny sídlo, aglomerace, region, samospráva a volba.

2.1 Sídlo, aglomerace

Z urbanistického hlediska je základní jednotkou osídlení sídlo. Za sídlo považujeme každé obydlené místo včetně příslušných ploch, které jsou jeho obyvatelstvem bezprostředně využívány. V sídlech se koncentruje obyvatelstvo, vykonává v nich ekonomickou i další činnost a jsou proto místy reprodukce života společnosti (demografické, ekonomické apod.). Vyznačují se velkou druhovou, velikostní i funkční rozmanitostí.

Současná podoba sídel je výsledkem dlouhého historického vývoje, v jehož průběhu se na jejich utváření uplatnily nejrůznější vlivy, které se měnily v závislosti na stupni socio-ekonomického rozvoje společnosti.

Velká různorodost sídel, která existuje v současném světě, odráží především rozdílný způsob života jejich obyvatel. Rozlišujeme dvě základní kategorie sídel, které tvoří – **venkovská sídla**, která se většinou stále ještě rozvíjí na bázi zemědělské výroby a **městská sídla**, kde se jedná o skupinu sídel, pro něž jsou charakteristické většinou funkce nezemědělského charakteru.

Města jsou historicky mladší než sídla venkovská, ale jsou dynamičtější složkou struktury osídlení. Ve městě je velké seskupení obyvatel, vyskytují se v nich různá výrobní i nevýrobní pracoviště. Vedle specifické zaměstnanecké a profesní struktury se město vyznačuje diferencovaným využitím země, má čtvrtě průmyslové, obchodní, obytné i jiné. Tato různorodost vytváří podmínky i pro charakteristické rysy městského způsobu života. Ve městě je větší možnost společenských styků než na venkově, lepší a všestrannější uspokojování potřeb službami nejrůznějšího druhu. Společenský, politický, ekonomický i kulturní život má v mnoha rysech odlišnou podobu od života na venkově. V malých městech jsou městské funkce v zárodku, ve velkých městech jsou už plně a ve velkoměstech dokonce nadměrně rozvinuty.

S rozvojem urbanizačního procesu ztrácí některá původně venkovská sídla převládající venkovský charakter. V širším pojetí tak do venkovských zahrnujeme i sídla, která mají svou

původní zemědělskou funkci doplněnou další funkcí – např. čistě obytnou, obslužnou nebo průmyslovou. Pro tato sídla se používá označení **přechodná sídla**. Mají obdobný vnější vzhled jako tradiční venkovská sídla, protože další funkce získávají až při svém novodobém vývoji.¹

Obecně se předpokládá, že každé sídlo je samostatné, izolované od ostatních zemědělskými plochami, lesy, příp. nějakou přírodní překážkou apod. Specifické situace nastávají, když dvě nebo více sídel „sroste“ – stavebně splyne do jednoho celku. V odborné terminologii se takový útvar nazývá **aglomerací**. V aglomeraci bývá obvykle jedno sídlo dominantní.

Vyšší dimenzi vytvářejí **regiony**, které chápeme jako seskupení sídel a jeho obyvatel, nebo sídelní soustavy. Vymezení ekonomické kategorie region je složitější, neboť existuje celá řada hledisek. Z geografického hlediska je region vymezen jako část území charakterizovaná souborem přírodních a socioekonomických prvků a vazeb, jejichž specifickým charakterem, lokalizací, uspořádáním a rozsahem integrace se utváří prostorová struktura s vnitřními vazbami, jimiž se toto území odlišuje od okolních prostorových jednotek. Z funkčního hlediska se hovoří o tzv. funkčních regionech, které vznikají převážně na základě vazeb mezi bydlištěm a pracovištěm obyvatel. Zásadní význam má jejich vzájemné propojení formou sítí.² Podle účelu můžeme regiony členit na administrativní a účelové. Administrativní regiony jsou vymezovány pro potřeby organizace a výkonu veřejné správy. Vznikají tak ovšem regiony umělé, ne vždy odpovídající skutečným procesům a vztahům, existujícím v příslušném území.³

2.2 Samospráva

Podstatným prvkem samosprávy je difuze státní moci. Vyplývá z existence dílčích částí společnosti, jež mají své specifické zájmy. Moderní systémy samosprávy jsou založeny na principu subsidiarity, tj. přenesení rozhodovacích pravomocí na úroveň nejbližší vlastnímu procesu, tedy rozhodování o místních záležitostech v místních orgánech apod.

Veřejnoprávní samospráva může mít různé podoby. Nejběžnější jsou samosprávy založené na územním principu, opírající se o společné zájmy obyvatel určitého území a samosprávy profesní. **Územní samospráva** je vyjádřením existence územních společenství – obyvatel určitého území, kteří jsou nositeli parciálních zájmů.

¹ GROSPÍČ, J. a kol. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň, 2008. str. 23–35.

² Sítí se rozumí dopravní infrastruktura pozemní, vodní cesty a případně i letecké spojení.

³ JÁČ, I. a kol. *Jedinečnost obce v regionu*. Praha, 2010. str. 14–15.

Česká Ústava jiné formy samosprávy nezná, ale nevylučuje je. V různých zákonech se objevují i jiné formy samosprávných aktivit. Označují se obvykle pojmem **zájmová samospráva**⁴ a představují druhý možný směr přenosu funkcí státu na nestátní, veřejnoprávní korporace a instituce. Smyslem těchto aktivit je efektivnější naplňování veřejného zájmu a dosahování vyšší míry angažovanosti občanů v řízení věcí veřejných.⁵

2.3 Vznik a vývoj územní samosprávy v českých zemích

Územní samospráva vznikala jednak přirozeně jako důsledek přirozeného osídlení a uměle, tj. rozhodnutím, v minulosti však zpravidla dohodou mezi panovníkem a městy. Stejným způsobem vznikala územní samospráva i na našem území. K výraznému posílení významu a postavení územní samosprávy došlo ve 2. polovině 19. století. Československá republika v roce 1918 převzala strukturu územní samosprávy z Rakouska–Uherska.

Významná změna v historii územní samosprávy nastala v letech 1945–1948. Po roce 1945 byly obecní a okresní orgány jako články územní samosprávy nahrazeny místními, okresními a krajskými národními výbory, které měly formálně samosprávné postavení. Podle ústavy z roku 1948 se národní výbory staly orgány státní správy a moci. Obnova samosprávy u nás započala až v roce 1990 přijetím zákona o obcích.⁶ V roce 1990 došlo k zásadní proměně systému územní veřejné správy. Rychlá dezintegrace dříve slučovaných obcí vytvořila v krátkém období let 1990–1992 současnou územní tvář rozčlenění státu na základní samosprávné jednotky.⁷

S rozpadem Československé federace a vznikem samostatné České republiky byla k 1. lednu 1993 přijata Ústava ČR, která obsahuje v sedmé hlavě úpravu územní samosprávy. Obnovená územní samospráva navázala na tzv. **smíšený systém**, kdy jednotky územní samosprávy vykonávají vedle vlastní působnosti, samosprávy, i působnost přenesenou, tj. určitou část státní správy s dominantním postavením vlastní samosprávy.⁸

Česká republika je typická svou rozdrobenou sídelní strukturou. Od roku 1961, kdy bylo registrováno na území 8 726 obcí, se jejich počet trvale administrativně snižoval a probí-

⁴ Patří sem zejména profesní (stavovské) komory, které jsou zřízeny zákonem a mají charakter samostatných právnických osob. Je u nich zaveden institut povinného členství.

⁵ HALÁSKOVÁ, M., KOVÁŘ, J. *Veřejná ekonomika a veřejná správa*. Ostrava, 2004. str. 123–124.

⁶ PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. a kol. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha, 2008. str. 108–109.

⁷ BALÍK, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha, 2009. str. 61.

⁸ Kolektiv autorů. *Řízení obcí I*. Praha, 2008. str. 195.

halo vytváření střediskové sídelní soustavy. V roce 1990 bylo v ČR formálně 4 100 obcí, jak ukazuje tab. 2.1.

Tab. 2.1: Vývoj počtu obcí v letech 1921–2010

Rok	Počet obcí
1921	11 417
1930	11 768
1950	11 459
1961	8 726
1970	7 511
1980	4 778
1990	4 100
2000	6 251
2010	6 250

Zdroj: Český statistický úřad (v letech 1921, 1930, 1950, 1990 a 2000 stav k 31. 12., v letech 1961, 1970 a 1980 k datu sčítání lidu, domů a bytů). Vlastní zpracování.

Poté nastal prudký obrat. Mnoho menších vesnic, jejichž obyvatelům se nelíbilo sloučení do střediskových obcí, se opět osamostatnilo. V prvním roce takto vzniklo 1 668 obcí, v dalším ještě 329 a mezi lety 1992–1993 přibyla další téměř stovka obcí. Ve srovnání s většinou ostatních evropských zemí je u nás velice nízký průměrný počet obyvatel na jednu obec, tj. 1 639.⁹

2.4 Struktura obcí v České republice

Česká republika je tedy tvořena vysokým počtem velikostně silně diferencovaných obcí. Necelá čtvrtina českých obcí má méně než 200 obyvatel a téměř 60 % obývá méně než 500 obyvatel. Zatímco takřka v polovině evropských států vůbec neexistují obce s méně než tisíci obyvateli, v Česku se počet takových obcí blíží 80 % z celkového počtu obcí (rozkládají se na více než 56 % státního území a žije v nich přes 17 % celkové populace státu). Téměř 90 % obcí má méně než 2 000 obyvatel. Na druhé straně velkých měst s počtem obyvatel přesahujícím 50 000 je jen 18 a města, jejichž populace překročila hranici 100 000, napočítáme pouze čtyři – Prahu, Brno, Ostravu a Plzeň.¹⁰ Podrobnější údaje k počtu obyvatel jsou uvedeny v tab. 2.2.

⁹ MAŘÍKOVÁ, P. Malé obce – sociologický pohled. *Deník veřejné správy* [online]. 2005. Dostupné z WWW: <<http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6169068>>.

¹⁰ ČMEJREK, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha, 2008. str. 60.

Tab. 2.2: Struktura obcí v České republice

Velikostní kategorie obce (dle počtu obyvatel)	Počet obcí	Podíl obcí (v %)	Kumulativní součet (v %)
do 199	1516	24,3	24,3
200–499	2007	32,1	56,4
500–999	1348	21,5	77,9
1 000–1 999	718	11,5	89,4
2 000–4 999	396	6,3	95,7
5 000–9 999	137	2,2	97,9
10 000–19 999	66	1,1	99,0
20 000–49 999	45	0,7	99,7
50 000–99 999	14	0,2	99,9
přes 100 000	4	0,1	100,0
Celkem	6251	100,0	

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR, údaje k 1. 1. 2011. Vlastní zpracování.

2.4.1 Typy obcí

Obcemi jsou ty historicky vzniklé územní samosprávné celky, které měly statut obce ke dni 12. listopadu 2000 – účinnosti zákona o obcích č. 128/2000 Sb., a dále obce nově zřízené dle tohoto zákona. Charakteristickými znaky obce jsou – územní základ obce, personální základ obce, soustava orgánů, jimiž jedná a uskutečňuje svou vůli, právní subjektivita a právo tvorba a vlastní majetek a hospodaření. Dnes je zákonnou podmínkou pro vznik nových obcí vlastní katastrální území a nejméně 1 000 obyvatel atd.¹¹

Obce jsou tradičně rozdělovány na vesnice, městečka (městysy) a města, což bylo významné v období feudalismu, kdy s těmito pojmy bylo spokojováno rozdílné právní postavení. Po zrušení poddanství v roce 1848 šlo však pouze o prestižnost označení. Dnes zákon vytváří zvláštní skupiny obcí – města a městysy.¹²

Městysem je obec, která o užívání tohoto titulu požádá předsedu Poslanecké sněmovny, a ten tak po vyjádření vlády stanoví. Historický titul městys (nebo též městec, městečko) souvisel původně s právem pořádat týdenní dobytčí trhy. Z hlediska působnosti není formálně právní rozdíl mezi městy, městysy a ostatními obcemi.

¹¹ Nadále však existují i velmi malé obce, které mají méně než 1 000 obyvatel.

¹² KOUDELKA, Z. *Samospráva*. Praha, 2007. str. 94–95.

Městem jsou všechny obce, které byly městem ke dni 12. listopadu 2000. Jiné, tj. běžné, neměstské či vesnické obce se mohou stát městem, pokud mají alespoň 3 000 obyvatel¹³ a stanoví tak předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády.

Zvláštní postavení přiznává zákon o obcích **statutárním městům**. Ta mohou členit svá území na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány samosprávy. Do roku 1990 byla městy, která měla postavení okresu, přijímala vlastní statut jako svůj právní předpis a dělila se na městské obvody s vlastní správou, na Moravě Brno a Ostrava a v Čechách Praha, Plzeň a Ústí nad Labem. V roce 1990 zákon o obcích stanovil 13 statutárních měst, v roce 2000 další 3 a poté postupně dalších 7 statutárních měst.

V současnosti je tak v České republice 23 statutárních měst – na Moravě a ve Slezsku se jedná o Brno, Frýdek-Místek (od roku 2006), Havířov, Jihlavu (2000), Karvinou (2002), Olomouc, Opavu, Ostravu, Přerov (2006), Zlín a v Čechách o České Budějovice, Děčín (2006), Hradec Králové, Chomutov (2006), Karlovy Vary, Kladno (2000), Liberec, Mladou Boleslav (2002), Most (2000), Pardubice, Plzeň, Teplice (2002) a Ústí nad Labem. Nové statutární město může být stanoveno jen zákonem.¹⁴

Města se rozlišují i podle rozsahu správních funkcí. Typickým souborem jsou okresní města (72) s úplnou škálou nižších regionálních státních organizací a úřadů – jedná se např. o soudy, státní zastupitelství, ředitelství Policie ČR, policejní úřady, sociální zabezpečení, veterinární správy, hygienické stanice, archivy atd.

Krajským městem je město, které je podle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)¹⁵, sídlem některého z krajů ČR. Kraj je správním útvarem čili krajskou správou, vyšším územním samosprávným celkem (dále pouze VÚSC). V současné době je v ČR ustaveno 13 krajů – Středočeský, Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Vysočina, Jihomoravský, Olomoucký, Moravskoslezský a Zlínský.

¹³ Dosažením počtu 3 000 obyvatel nevzniká automaticky nárok obce na to, aby byla prohlášena městem.

¹⁴ KOUDELKA, Z. *Samospráva*. Praha, 2007. str. 97.

¹⁵ V roce 1997 byl schválen zákon o vytvoření 14 VÚSC, avšak k jeho naplnění došlo až faktickým zřízením krajů od 1. ledna 2001.

Pro **hlavní město Prahu** byla vytvořena zcela speciální úprava a to zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Ten upravuje postavení Prahy jako hlavního města ČR, kraje a obce a dále postavení jednotlivých pražských městských částí¹⁶.

Vedle obcí existuje ještě 5 **vojenských újezdů**¹⁷, které jsou vyhrazeny k výcviku nebo působení ozbrojených sil, především armády. V České republice jsou podle zvláštního zákona samostatnými územními jednotkami nezařazenými do obcí, avšak zařazenými do okresů a krajů.¹⁸

2.4.2 Působnost obcí

Východiskem českého obecního zřízení je tzv. smíšený systém, kdy obce jako jednotky místní správy vykonávají vedle vlastní působnosti i působnost přenesenou.¹⁹

Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny státu, krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce. Samostatná působnost obcí je uvedena v zákonech příkladným výčtem a dále jako péče o komplexní územní rozvoj v územním obvodu obce v souladu s místními předpoklady a zvyklostmi, zejména o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeby ochrany a rozvoje zdravých životních podmínek, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

Do **samostatné působnosti** ze zákona o obcích patří zejména hospodaření obce, nabývání, zcizování a zatěžování majetku obce, poskytování a přijímání půjček, vytváření a plnění programu rozvoje územního obvodu obce, vydávání komunálních dluhopisů, sestavování obecního rozpočtu, vydávání obecně závazných vyhlášek, pořádání místního referenda, tvorba územně plánovací dokumentace, zřizování a správa předškolních zařízení, základních škol, základních uměleckých škol a zařízení jim sloužících, zřizování jednotky dobrovolných hasičů a zabezpečení úkolů požární ochrany v obci, správa místních poplatků, provozování veřejného pohřebiště, vedení obecní kroniky apod.

Přenesená působnost obcí je delegovaná státní správa svěřená obcím. V přenesené působnosti tak obec podle platné legislativy vlastně pomáhá státu ve výkonu jeho působnosti

¹⁶ Území Prahy je rozděleno na 57 městských částí. Z nich 22 s většími pravomocemi přenesené působnosti je pojmenováno po vzoru obvodů Praha 1–Praha 22.

¹⁷ Vojenské újezdy se nacházejí v Boleticích, Brdech, Březině, Hradišti a Libavě.

¹⁸ *Wikipedie: otevřená encyklopedie*. Vojenský újezd [online]. 2010. Dostupné z WWW: <http://www.wikipedia.cz/Vojenský_újezd> .

¹⁹ Kolektiv autorů. *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. Brno, 2009. str. 9.

a pravomoci, přičemž v míře stanovené zákony se musí řídit pokyny a nařízeními státních orgánů. Rozsah samostatné působnosti je u všech obcí formálně shodný. Oproti tomu je však zvláště důležité rozlišení tří typů působnosti přenesené. Přenesená působnost ve věcech, které stanoví zvláštní zákon, je:

- v **základním rozsahu** vykonávána orgány všech obcí určenými tímto nebo jiným zákonem. Na základě tohoto zákona je v tomto případě území obce správním obvodem; označují se též jako obce 1. stupně přenesené působnosti,
- v **rozsahu pověřeného obecního úřadu (POÚ)** vykonávána těmito úřady, které se označují rovněž jako obce 2. stupně přenesené působnosti. Podskupiny tvoří obce s matričním a stavebním úřadem,
- v **rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností** vykonávána tímto úřadem.²⁰ Ten je zároveň obcí s pověřeným OÚ. Označují se jako obce 3. stupně přenesené působnosti. Vznik těchto obcí je výsledkem nedomyšlenosti původců zrušení okresních úřadů.²¹

Při výkonu samostatné působnosti mohou obce vzájemně **spolupracovat** a to:

- bez vytvoření nového právního subjektu na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu,
- vytvořením dobrovolného svazku obcí na základě smlouvy,
- zakládáním právnických osob dvěma nebo více obcemi.²²

Těmito způsoby mohou tedy spolupracovat i obce tvořící aglomeraci.

2.5 Orgány obcí

Každá veřejnoprávní korporace může navenek jednat jen svými orgány, respektive prostřednictvím funkcionářů – fyzických osob. V praxi se používají pojmy „správní orgán“ a „správní úřad“ s přihlédnutím k organizačnímu nebo funkčnímu pojetí. Orgány mohou navenek jednat ústně nebo písemně.

Zastupitelstvo obce má své výsadní postavení jako vrcholný orgán obce zakotveno v Ústavě ČR. Funkční období zastupitelstva je 4leté. Při stanovování počtu zastupitelů se přihlíží zejména k počtu obyvatel a velikosti územního obvodu, jak ukazuje tab. 2.3. Zastupitel-

²⁰ BŘEŇ, J. *Obce 2008–2009*. Praha, 2008. str. 32–43.

²¹ Okresní úřady neexistují od 1. ledna 2003, ovšem okresy jako správní celky nezanikly.

²² KOUDELKA, Z. *Samospráva*. Praha, 2007. str. 160.

stvo obce se schází podle potřeby v územním obvodu obce, nejméně však jedenkrát za 3 měsíce. Schůze svolává starosta obce a jsou veřejně přístupné.

Obecní zastupitelstva zřizují výbory jako pracovní orgány. Povinně jsou zřizovány výbor finanční a kontrolní, obce s národnostní menšinou i zvláštní výbor pro národnosti²³. Finanční výbor obce kontroluje dodržování povinností stanovených obcí při hospodaření. Výbor je oprávněn kontrolovat, zda je majetek obce využíván účelně a hospodárně. Kontrolní výbor kontroluje plnění usnesení zastupitelstva obce a rady obce. O provedené kontrole musí pořádat zápis, který posléze předkládá zastupitelstvu obce. Finanční a kontrolní výbory mohou vyřizovat oznámení občana pouze tehdy, pokud mu to uloží zastupitelstvo města.²⁴ Pro jednotlivé místní části je možné zřídit i **osadní/místní výbory**²⁵. Členové osadního výboru musí v dané části obce trvale bydlet.²⁶ Osadní výbor má minimálně 3 členy. Předsedu osadního výboru zvolí zastupitelstvo obce z řad členů osadního výboru. Ten je oprávněn předkládat zastupitelstvu obce, radě obce a výborům návrhy týkající se rozvoje části obce a rozpočtu obce. Požádá-li předseda osadního výboru na zasedání zastupitelstva obce o slovo, musí mu být uděleno.²⁷

Tab. 2.3: Počet členů zastupitelstev

Velikost obce (obyvatelé)	Počet členů zastupitelstva obce	Počet obyvatel připadajících na 1 člena zastupitelstva obce
do 500 obyvatel	5–15	1–100
501–3 000	7–15	33–428
3 001–10 000	11–25	120–909
10 001–50 000	15–35	285–3 333
50 001–150 000	25–35	1 428–6 000
nad 150 000 obyvatel	35–55	2 727+

Zdroj: KOUDELKA, Z. *Samospráva*. str. 170–171. Vlastní zpracování.

Rada obce je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti a za svůj výkon odpovídá zastupitelstvu obce. Má 5–11 členů, členy jsou starosta, jeho zástupce (místostarosta či místostarostové) a radní. V obcích, jejichž zastupitelstvo čítá méně než 15 členů,

²³ Obec musí povinně zřídit výbor pro národnostní menšiny, pokud se při sčítání lidu přihlásí v konkrétní obci více než 10 % jejích obyvatel k jiné než české národnosti.

²⁴ Kolektiv autorů: *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. Brno, 2009. str. 15–16.

²⁵ Možnost vzniku osadních výborů byla v České republice nově založena zákonem o obcích č. 128/2000 Sb.

²⁶ HALÁSKOVÁ, M., KOVÁŘ, J. *Veřejná ekonomika a veřejná správa*. Ostrava, 2004. str. 127.

²⁷ ČMEJREK, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha, 2008. str. 40–41.

se rada nevolí a tuto funkci zastává starosta. Rada obce se schází podle potřeby a její schůze jsou neveřejné. Do kompetence rady patří zejména zabezpečování hospodaření obce, schvalování rozpočtu, zřizování komisí²⁸ a odborů obecního úřadu. V přenesené působnosti rada vydává nařízení obce.

Starosta zastupuje obec navenek. Do funkce jej volí zastupitelstvo obce z řad svých členů. Za výkon své funkce se odpovídá právě obecnímu zastupitelstvu. V době jeho nepřítomnosti jej zastupuje místostarosta. Společně podepisují právní předpisy obce. Starosta jmenuje a odvolává tajemníka OÚ a odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce.

Obecní úřad je orgánem administračního typu a tvoří jej starosta, místostarostové, tajemník obecního úřadu a zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. Sídlí na území obce, nemusí však být v jedné budově. Obecní úřad se může členit na odbory a oddělení podle rozhodnutí rady obce. Tajemník obecního úřadu působí v rámci obecního úřadu, a to obligatorně v obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností, ostatní obce mohou funkci tajemníka stanovit fakultativně. Tajemník OÚ se zúčastňuje zasedání zastupitelstva obce a schůzí rady obce s hlasem poradním. Nesmí vykonávat funkce v politických stranách a politických hnutích.²⁹ Obce mohou jako svůj zvláštní orgán zřizovat též obecní policii, jejíž zřízení a činnost upravuje zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

2.6 Volby do obecního zastupitelstva

Volby jsou hlavním mechanismem zastupitelské demokracie, kterým občané vybírají vládnoucí politiky a podílejí se na chodu země. Jsou založeny na zásadách všeobecnosti, tajnosti a rovnosti. Obecní volby probíhají podle zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do obecních zastupitelstev.

To, co výrazně ovlivňuje obsazení radnic měst a obcí v České republice, je volební systém komunálních voleb. Ten dává voličům největší možnost výběru. Při volbě může občan využít preferenčních hlasů, jejichž počet je shodný s počtem členů voleného zastupitelstva. V praxi to znamená, že mandáty jsou přednostně přidělovány těm kandidátům, kteří svým počtem hlasů přesáhli nejméně o 10 % průměrný počet hlasů na jednoho kandidáta dané volební strany. Takový kandidát postupuje na první místo kandidátky volební strany. Dále může občan také panašovat, tzn. zaškrtnout napříč kandidátními listinami.

²⁸ Komise jsou iniciativními a kontrolními orgány. Členy komise obvykle bývají členové zastupitelstva, odborníci z praxe a další zainteresované osoby.

²⁹ KOUDELKA, Z. *Samospráva*. Praha, 2007. str. 210.

Pro politické strany to znamená, že klesá význam kandidátní listiny a zejména pořadí kandidátů na ní, které strana určila. Vůle politické strany je tak do jisté míry oslabena ve prospěch vůle občanů. Zde je tedy možné vidět i důvod, proč je procento zastupitelů bez politické příslušnosti vyšší než procento kandidátů bez politické příslušnosti.³⁰

Volební účast představuje základní ukazatel politického zapojení občanů. Patří rovněž k důležitým charakteristikám politického prostoru. Velký vliv na účast ve volbách má typ voleb. Záleží na tom, jakou důležitost přisuzují voliči jednotlivým typům voleb. Nízká volební účast ukazuje, že občané nepřikládají těmto volbám velkou důležitost. Zcela jinou kategorii představují volby do Poslanecké sněmovny a do značné míry i volby komunální. Občané se identifikují především se svým státem a Poslanecká sněmovna reprezentuje jeho zákonodárnou moc. Dále se občan identifikuje se svou obcí, která představuje jeho přirozený sociální a politický prostor.

Politické strany mají v zastupitelské demokracii významnou úlohu, která spočívá ve zprostředkování mezi občany a politickou mocí. Strany umožňují fungování demokratického politického systému, a proto jsou jeho neodmyslitelnou součástí. V jednotlivých stranách se sdružují politicky aktivní občané na základě společných názorů, zájmů a cílů. Strany tak odrážejí politickou vůli lidu. Prostřednictvím voleb usilují o získání co největšího podílu na státní moci, snaží se obhajovat zájmy svých stoupenců a uskutečňovat jejich cíle. Proto představují politické strany důležitý nástroj integrace společnosti.³¹

2.7 Vznik nové obce

Území je jedním ze základních znaků každé obce. Nová obec může vzniknout **oddělením**, pokud bude mít samostatné katastrální území, bude sousedit nejméně se dvěma obcemi nebo jednou obcí a cizím státem, území obce bude souvislé a bude mít alespoň 1 000 občanů. Stejně podmínky musí splňovat i zbytková obec po oddělení. Původní obec nezaniká, oddělením vzniká jen jedna nová obec.

Rozhodnutí o oddělení musí být předběžně schváleno v **místním referendu**³², které se řídí zákonem č. 22/2004 Sb. o místním referendu, ve znění pozdějších předpisů. Referen-

³⁰ VÁVRA, D. *Mají politické strany na komunální úrovni v České republice smysl?* [online], 2007. Dostupné z WWW: <<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=294>>.

³¹ ČMEJREK, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha, 2008. str. 57–70.

³² Tradice referenda, jakožto formy přímé demokracie, je u nás relativně krátká. Ústava z roku 1920 s ním sice počítala, ale pouze na celostátní úrovni. Poprvé bylo místní referendum zakotveno ústavním zákonem č. 294/1990 Sb.

dum iniciuje na základě petice přípravný výbor tvořený nejméně třemi členy, vždy má lichý počet členů. Členy musí být občané obce s trvalým pobytem v té části obce, která se chce oddělit. Návrh na oddělení obce musí obsahovat:

- datum oddělení, a to k začátku kalendářního roku po konání voleb do zastupitelstev v obcích,
- vymezení území nové obce výčtem katastrálních území, včetně mapových podkladů,
- rozdělení majetku, ostatních práv a závazků,
- celkový počet občanů obce ke dni podání návrhu a počet občanů v oddělovaném území,
- rozdělení výnosu daní v poměru podle počtu obyvatel původní a nově vzniklé obce do doby, než bude stanoveno procento, kterým se na výnosech daní podílí obce dle obecné úpravy.

Krajský úřad v přenesené působnosti návrhu na oddělení vždy svým rozhodnutím vyhoví, jsou-li splněny zákonné náležitosti. Účastníkem řízení je navrhovatel, obec a přípravný výbor. Rozhodnutí zašle krajský úřad Ministerstvu vnitra, Ministerstvu financí, příslušnému finančnímu a katastrálnímu úřadu.

Další možností vzniku nové obce je **sloučení obcí a připojení obce** – obojí lze provést jen k 1. lednu. V případě sloučení vždy zanikají orgány dosavadních obcí a obec spravuje správce obce až do svolání nového zastupitelstva. Naopak v případě připojení obce k jiné obci zanikají orgány jen připojované obce a nadále působí orgány této jiné obce. Nově sloučená obec ponese název jedné z obcí. Dohodu o sloučení obcí lze uzavřít na základě souhlasného rozhodnutí zastupitelstev dotčených obcí.³³ Nová obec může vzniknout taktéž z území dosavadního vojenského újezdu.

2.8 Hospodaření obce

Podstatné strukturální změny, které proběhly v minulých letech na úrovni územních celků, s sebou přinesly decentralizaci³⁴ kompetencí v oblasti územní samosprávy. V důsledku těchto změn nabylo na významu postavení obce jako jejího základního článku. Obec je samo-

³³ KOUDELKA, Z. *Samospráva*. Praha, 2007. str. 108–111.

³⁴ Decentralizace je založena na rozpoznání a přenesení podstatné části pravomoci a odpovědnosti na hierarchicky nižší útvary.

statným ekonomickým subjektem s vlastním majetkem, má vlastní finanční prostředky a sestavuje svůj rozpočet.³⁵

Územní rozpočet bilancuje příjmy a výdaje nezbytné k zajištění potřeb lokálního veřejného sektoru včetně přenesené působnosti v příslušném rozpočtovém období. Dlouhodobým cílem obecního hospodaření by měl být vyrovnaný rozpočet³⁶, kdy se celkové příjmy rovnají celkovým výdajům. Při současném vysokém počtu obcí v České republice lze jen stěží nalézt optimální model jejich financování. Jednotlivé municipality mají svá specifika, která jsou dána nejen jejich historickým vývojem, ale i aktuálním ekonomickým a sociálním postavením, geografickými a demografickými podmínkami.

Nezávislost samosprávy na státu by vyžadovala garantovanou možnost příjmů, jejichž způsob výběru a strukturu si samy určují. České obecní zřízení od obnovy samosprávy v roce 1989 nezná pojem místní daně, obce tak kromě výnosů vlastního majetku nemají jinou možnost, než se spolehnout na příjmy určené státem. V zásadě lze definovat čtyři skupiny příjmů obecních rozpočtů – daňové, nedaňové, kapitálové a dotace. Podrobné schéma struktury rozpočtu obce je uvedeno v příloze č. 1.

Jedním z nejvýznamnějších zdrojů příjmů jsou příjmy daňové. Jsou tvořeny jednak tzv. sdílenými typy daní, kdy se o výnos dělí obce s dalšími články rozpočtové soustavy, jednak svěřenými daněmi, kde celkový daňový výnos připadá pouze obcím.³⁷ Hospodaření obcí podléhá povinnému auditu, jenž vyplývá ze zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Základním finančním plánem je roční rozpočet. Důležité je zajistit v každém okamžiku likviditu obce. Rozpočet představuje jeden z nástrojů prosazování cílů obecní politiky.³⁸

³⁵ JÁČ, I. a kol. *Jedinečnost obce v regionu*. Praha, 2010. str. 80.

³⁶ Dlouhodobě schodkový rozpočet vede k zadlužení a většinou k vážným problémům se splácením dluhu včetně úroků v dalších letech, tzv. dluhové služby.

³⁷ BALÍK, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha, 2009. str. 33.

³⁸ PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. a kol. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha, 2008. str. 262–265.

3 Socio-ekonomická charakteristika aglomerace Uherskohradišťska

Pro účely této diplomové práce byla zvolena dvě města – Kunovice a Staré Město, nacházející se ve Zlínském kraji³⁹ (viz obr. 3.1), v okrese Uherské Hradiště. Mapy administrativního členění jsou uvedeny v přílohách č. 2 a č. 3. Z historického hlediska k sobě mají obě obce velmi blízko. V minulosti se několikrát sloučily a odtrhnuly od sousedního Uherského Hradiště, a proto nelze v práci opomenout ani toto město. Společně tvoří geograficky souvislý „městský region“, tzv. uherskohradišťskou aglomeraci.

V tab. 3.1 jsou představeny základní údaje o porovnávaných obcích. Všechny tři obce mají statut města, rozlohou i počtem obyvatel je největší Uherské Hradiště. Ze správního hlediska jsou Kunovice městem vykonávající základní rozsah přenesené působnosti s matričním úřadem a pověřeným stavebním úřadem. Staré Město je městem s pověřeným městským úřadem. Městský úřad v Uherském Hradišti zajišťuje správu na úrovni rozšířeného obecního úřadu. Dohromady v této městské aglomeraci žije 38 492 obyvatel.

Tab. 3.1: Základní údaje porovnávaných obcí

	Kunovice	Staré Město	Uherské Hradiště
Typ sídla	město	město	město
Typ úřadu podle pověřené působnosti	základní rozsah, MÚ a pověřený SÚ	pověřený městský úřad	MěÚ s rozšířenou působností
Počet obyvatel	5 454	6 798	26 240
Katastrální výměra	28,54 km ²	20,83 km ²	21,26 km ²
Hustota obyvatel (obyv./km ²)	191	326	1 234
Základní sídelní jednotky ⁴⁰	5	6	21
Části obce	1	1	7
Katastrální území	1	1	6

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR a Český statistický úřad. Údaje k 1. 1. 2011. Vlastní zpracování.

3.1 Geografický pohled

Okres Uherské Hradiště se nachází v jihovýchodní části Moravy, jeho sídlem je město Uherské Hradiště. Rozloha okresu je 991 km² a počet obyvatel spadajících do tohoto okresu

³⁹ Zlínský kraj tvoří 4 okresy – Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín a Zlín.

⁴⁰ Základní sídelní jednotkou se rozumí jednotka představující částí území obce s jednoznačnými územně technickými a urbanistickými podmínkami nebo spádová území seskupení objektů obytného nebo rekreačního charakteru.

byl k 31. 12. 2010 144 203 osob (70 396 mužů a 73 807 žen). Okres je tvořen 78 obcemi – z toho 7 městy⁴¹ a 3 městysy⁴². Současná hranice okresu byla stanovena při územní reorganizaci územní samosprávy v roce 1960.⁴³ Okres patří do oblasti tradičně nazývané Moravské Slovácko. Na severu okres sousedí zčásti s okresy Kroměříž a Zlín, na jihu s okresem Hodonín a se Slovenskem, na západě s okresem Kroměříž a na východě se Slovenskem.

Obr. 3.1. Geografická mapa Zlínského kraje

Zdroj: Český statistický úřad, Zlínský kraj.

Město Kunovice se nachází v jihozápadní části Zlínského kraje, jižně od Uherského Hradiště. Leží na řece Olšavě nedaleko jejího ústí do řeky Moravy v nadmořské výšce 185 m. Kunovice se rozkládají v úrodné nížině Dolnomoravského úvalu, z jihu jsou ohraničeny Hlu-

⁴¹ 7 měst – Bojkovice, Hluk, Kunovice, Staré Město, Uherské Hradiště, Uherský Brod a Uherský Ostroh.

⁴² 3 městysy – Buchlovice, Osvětimany a Polešovice.

⁴³ V rámci této reorganizace došlo ke spojení bývalých okresů Uherské Hradiště a Uherský Brod v jeden správní okres Uherské Hradiště.

ckou pahorkatinou, patřící k Vizovické vrchovině, ze západu pak pohořím Chříby.⁴⁴ Sousedí s pěti obcemi – Hlukem, Ostrožskou Novou Vsí, Kostelany nad Moravou, Starým Městem a Uherským Hradištěm.

Staré Město se rozprostírá v rovině na pravém břehu řeky Moravy v těsné blízkosti okresního města Uherské Hradiště. Katastr obce měří 2084 ha a sousedí s osmi obcemi – Uherským Hradištěm, Kunovicemi, Kostelany nad Moravou, Zlechovem, Huštěnovicemi, Kněžpolem, Jalubím a Velehradem. Staré Město leží v Dolnomoravském úvalu, v nadmořské výšce 180–190 m. Z geologického hlediska leží v tzv. vídeňské pánvi obklopené pahorkatinami a vrchovinami pásma Západních Karpat. Hlavním vodním útvarem, historickou i současnou krajinnou dominantou regionu, je řeka Morava (viz obr. 3.1).⁴⁵

3.2 Urbanistický pohled

Uherské Hradiště, Staré Město i Kunovice byly původně samostatnými sídly. Uherské Hradiště bylo městem, zastávalo významné správní funkce – mezi lety 1751–1849 a 1854–1868 bylo krajským sídlem, v letech 1850–1854 a následně od roku 1868–2003 okresním sídlem. Prvními obyvateli po jeho založení byli osadníci z přilehlých vesnic – Kunovic a Starého Města. Všechna tři sídla zasáhla vlna industrializace, stejně tak i další okolní obce, např. Jarošov, Mařatice, Sady. Růst počtu obyvatel v nich vedl postupně ke stavebnímu srůstu Uherského Hradiště s Kunovicemi a Starým Městem, až se v průběhu 20. století vytvořila současná městská aglomerace (viz příloha č. 4).

Uherské Hradiště je přirozeným jádrem celé uherskohradišťské aglomerace. V roce 1941 byla nacisty zakázána jakákoliv další stavební činnost, v témže roce architekt Bohuslav Fuchs⁴⁶, který se již ve 30. letech 20. století ve městě projekčně uplatnil, vypracoval nový regulační plán města, který počítal s tzv. „Velkým Uherským Hradištěm“ a projektovaným dunajsko-oderským průplavem (viz správní dějiny – kapitola 4.1).

Město **Staré Město** tvoří severozápadní (pravobřežní) část Uherskohradišťské aglomerace, jejíž jádro tvoří (levobřežní) město Uherské Hradiště s dnes stavebně srostlými městskými částmi Sady, Mařaticemi a Jarošovem. Prostor uherskohradišťské aglomerace byl osídlen odedávna. Doklady osídlení byly zjištěny z doby kamenné, bronzové i železné. Staré Měs-

⁴⁴ *Město Kunovice* [online]. 2010. Dostupné z WWW: <<http://www.mesto-kunovice.cz/a/kunovice>>.

⁴⁵ *Město Staré Město* [online]. 2008. Historie města. Dostupné z WWW: <<http://www.staremesto.uh.cz/>>.

⁴⁶ Bohuslav Fuchs (1895–1972) byl významný český architekt a urbanista, přední zástupce české moderny a brněnské urbanistické funkcionalistické školy.

to bylo považováno za centrum Velké Moravy. Tradičně se předpokládalo, že politický pád Velkomoravské říše znamenal i zánik zdejšího osídlení, ale archeologické výzkumu žádný náhlý zánik nepotvrdily. Osídlení nadále existovalo, pouze se početně redukovalo.⁴⁷

Nedílnou součástí aglomerace představuje na jihovýchodě město **Kunovice**. Město má bohatou historii. Svědčí o tom množství archeologických nálezů již ze starší doby kamenné. V době velkomoravské na území dnešních Kunovic leželo několik osad, jejichž funkcí bylo střežit přístup k centru Velkomoravské říše. Kunovice leží na křižovatce starých obchodních cest a tato vojensko-strategická poloha hrála vždy v dějinách významnou roli. První písemná zmínka o Kunovicích pochází z roku 1196.

3.3 Demografický vývoj

Pro analýzu současné socio-ekonomické základny městského regionu lze vycházet z výsledků Sčítání lidu, domů a bytů (dále pouze SLDB) z roku 2001⁴⁸, které poskytuje ucelené a jednotné informace o obyvatelstvu.

Tab. 3.2: Demografický vývoj uherskohradištské aglomerace v období 1869–2010

	1869	1900	1930	1961	1991	2001	2010
Počet obyvatel							
Kunovice	3 364	4 075	4 520	5 333	5 195	5 152	5 498
Staré Město	2 505	3 879	5 544	6 614	6 882	6 691	6 842
UH	5 659	8 925	10 554	15 616	26 765	26 876	25 551
Celkem	11 528	16 879	20 618	27 563	38 842	38 719	37 891
Počet domů							
Kunovice	671	766	974	1 209	1 427	1 425	–
Staré Město	407	609	1 141	1 462	1 713	1 592	–
UH	743	1 062	1 598	2 201	3 052	3 363	–
Celkem	1 821	2 437	3 713	4 872	6 192	6 380	–
Počet obyvatel na 1 dům							
Kunovice	5,01	5,32	4,64	4,41	3,64	3,62	–
Staré Město	6,15	6,37	4,86	4,52	4,02	4,21	–
UH	7,61	8,40	6,60	7,09	8,77	7,99	–
Průměr	6,26	6,70	5,37	5,34	5,48	5,27	–

Zdroj: Počet obyvatel a domů podle výsledků sčítání od roku 1869. Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

Města uherskohradištské aglomerace patří mezi regiony s nepřetržitým růstem populace od prvního sčítání lidu v roce 1869 až do roku 1991, jak je zřejmé z tab. 3.2. Patří do kate-

⁴⁷ KUČA, K. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha, 2008. str. 807.

⁴⁸ Výsledky censu z roku 2011 nebyly doposud zpracovány.

gorie měst, která byla ušetřena velkých výkyvů ve vývoji. Jedná se o klidný region, který nebyl umístěn v pohraniční oblasti, tudíž nedocházelo k výraznějším přesunům obyvatelstva. Rovněž zastoupení národnostních menšin bylo zanedbatelné a nedocházelo ke konfliktům. Města se vyvíjela bezproblémově, nebyla příliš zatížena industrializací, a docházelo tak k přirozenému vývoji urbanizace.

Údaj o počtu obyvatel připadajících na jeden dům vypovídá o „stupni městskosti“ daného města. Vezmeme-li v úvahu např. poslední dostupná data, je patrné, že u Uherského Hradiště je hodnota téměř dvojnásobná oproti zbylým dvěma městům aglomerace, což vypovídá o tom, že právě UH představuje významné centrum celé aglomerace a zbylá dvě města plní spíše funkci předměstí.

Migrační saldo představuje rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých v příslušném územním celku. Jestliže převažuje počet přistěhovalých osob nad počtem vystěhovalých, jedná se o kladné migrační saldo nebo je-li počet vystěhovaných vyšší než přistěhovalých, jde o negativní migrační saldo. Kunovice i Staré Město jsou městy s rostoucím počtem obyvatel i v současnosti, podíl na tom má i kladné saldo migrace, jak ukazují tab. 3.3 a tab. 3.4.

Tab. 3.3: Migrační saldo v Kunovicích v letech 2000–2009

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Přistěhovalí	93	121	227	143	176	194	215	217	180	108
Vystěhovalí	105	107	153	138	139	96	110	139	116	107
Saldo	−12	14	74	5	37	98	105	78	64	−1

Zdroj: ČSÚ, Demografické údaje za vybraná města. Údaje k 3. 4. 2011. Vlastní zpracování.

Tab. 3.4: Migrační saldo ve Starém Městě v letech 2000–2009

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Přistěhovalí	141	234	204	193	210	176	175	223	213	131
Vystěhovalí	161	141	195	189	229	151	165	185	172	184
Saldo	−20	93	9	4	−19	25	10	38	41	−53

Zdroj: ČSÚ, Demografické údaje za vybraná města. Údaje k 3. 4. 2011. Vlastní zpracování.

3.4 Ekonomická základna obcí

Pro svoji výhodnou zeměpisnou polohu byly **Kunovice** zemědělskou oblastí známou ovocnářstvím, zelinářstvím a vinařstvím. Rozvoji průmyslu výrazně napomohlo vybudování železnice. Kunovice se (podobně jako Staré Město) staly důležitým nákladním a osobním

železničním uzlem. V roce 1883 byly napojeny na lokální železnici z Uherského Hradiště do Uherského Brodu, jejíž význam výrazně vzrostl, když se o 5 let později stala součástí tzv. Vlárské dráhy z Brna do slovenských Trenčianských Teplic.

Významným odvětvím zastoupeným v Kunovicích je letecký průmysl. V letech 1950–1954 byla v Kunovicích vybudována letecká továrna jako největší průmyslový závod celé aglomerace. Dnes se zde nachází neveřejné civilní letiště s mezinárodními parametry, letecké muzeum připomínající leteckou výrobu a letecké opravy.⁴⁹ V současnosti probíhá komplexní revitalizace areálu kulturní památky Panský dvůr, který by měl sloužit jako sídlo podnikatelského inkubátoru. Ten má pomoci vytvořit zázemí pro firmy, jejichž hlavním předmětem podnikání je vývoj nových výrobků, technologií či služeb a jejich uvedení na trh. Rekonstrukce by měla být dokončena v září 2011 a je spolufinancována z prostředků Evropské unie.

Ve **Starém Městě** je soustředěna především průmyslová výroba v blízkosti vlakového a autobusového nádraží. Mezi nejvýznamnější průmyslové podniky patří Colorlak, a. s., Staré Město, který patří k největším výrobcům nátěrových hmot v České republice a logistické centrum společnosti Hamé, a. s., které zásobuje celou střední Evropu a další státy EU. Na východním okraji města se nachází rozsáhlá obchodní nákupní a průmyslová zóna, která vytváří spojnici s Uherským Hradištěm.

V minulosti představovalo **Uherské Hradiště** ekonomicky silnou oblast s výraznou koncentrací průmyslových podniků. Od poloviny 90. let docházelo k oslabení stabilní pozice celé východní Moravy v důsledku privatizace a restrukturalizace průmyslu. Negativní roli hraje dlouhodobě špatná dopravní obslužnost území a odtržení od Slovenska v roce 1993. Důsledkem je podprůměrná tvorba hrubého domácího produktu. V současnosti se zde nejvíce pracovních příležitostí nachází v průmyslu a službách. K největším zaměstnavatelům patří MESIT holding, a. s., s více než tisícem zaměstnanců. Společnost se zabývá vývojem a výrobou komunikační, navigační, digitální a analogové elektroniky. Dalšími velkými společnostmi jsou AVX Czech Republic, s. r. o. a Forschner, s. r. o. zabývající se rovněž elektrotechnickým průmyslem. K dalším významným zaměstnavatelům patří Uherskohradištská nemocnice, a. s., Synot Holding podnikající v odvětví hotelnictví, realitách a zábavním průmyslu a dopravní společnost ČSAD Uherské Hradiště, a. s.

⁴⁹ *Město Kunovice* [online]. 2010. Dostupné z WWW: <<http://www.mesto-kunovice.cz/a/kunovice>>.

Tab. 3.5: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle odvětví ekonomické činnosti

Odvětví ekonomické činnosti	KUN	STM	UHR	Celkem	Podíl EA (v %)
Průmysl	1 039	1 219	4 666	6 924	34,4
Školství, zdravotnictví	241	388	2 064	2 693	13,4
Obchod, opravy motorových vozidel	257	378	1 463	2 098	10,4
Stavebnictví	248	402	1 135	1 785	8,9
Veřejná správa, obrana	99	139	865	1 103	5,5
Ostatní veřejné a osobní služby	126	169	807	1 102	5,5
Doprava, pošty a telekomunikace	135	203	757	1 095	5,4
Činnosti v oblasti nemovitostí	114	145	710	969	4,8
Nezjištěné odvětví	86	97	704	887	4,4
Pohostinství a ubytování	54	115	425	594	3,0
Zemědělství, lesnictví a rybolov	106	110	220	436	2,2
Peněžnictví a pojišťovnictví	41	74	303	418	2,1
Celkem	2 546	3 439	14 119	20 104	100,0

Zdroj: Český statistický úřad. Sčítání lidu, domů a bytů, 2001. Vlastní zpracování.

Podle údajů ze SLDB 2001 bylo na území uherskohradištské aglomerace 20 104 ekonomicky aktivních osob (v KUN 2 546, ve STM 3 439 a UHR 14 119). Srovnáme-li ekonomickou aktivitu pracovníků, je možné podle tab. 3.5 konstatovat, že více než třetina všech ekonomicky aktivních pracovníků byla zaměstnána v odvětví průmyslu (6 924 osob), následuje odvětví školství, zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti (2 693 osob), obchod a opravy motorových vozidel (2 098 osob) a čtvrtým nejpočetněji zastoupeným odvětvím je stavebnictví (1 785 osob).

3.5 Dopravní infrastruktura

Železniční přeprava je významnou součástí dopravního systému díky své dostupnosti, rychlosti a bezpečnosti. Územím regionu prochází páteřní železniční trať 330 – Přerov – Břeclav (zastávka Staré Město u Uherského Hradiště) a neelektrifikovaná železniční trať 340 – Uherské Hradiště – Brno. Města uherskohradištské aglomerace jsou propojena železniční tratí 341 – Staré Město u Uherského Hradiště – Vlárský průmysk. 7kilometrovou vzdálenost mezi jednotlivými nádražími urazí přímý osobní motorový vlak za 10 minut. Jedná se o jednokolejnou neelektrizovanou celostátní trať. Provoz na trati byl zahájen 1. dubna 1883. Přeložka ve Starém Městě byla vybudována v roce 1945.⁵⁰

⁵⁰ Želpage.cz. Popis trati 341 [online]. 2010. Dostupné z WWW: <<http://www.zelpage.cz/trate/ceska-republika/trat-341>>.

Silniční síť Zlínského kraje tvořila k 1. 1. 2011 celkem 2 116 km, z toho 525 km na území okresu UH. Dálková a mezistátní doprava je vedena především po silnicích I. třídy, které jsou v majetkové správě Ředitelství silnic a dálnic ČR – správa Zlínský kraj. Územím městského regionu prochází silnice I/50 (hranice Jihomoravského kraje – Staré Město – Uherské Hradiště – Uherský Brod – státní hranice ČR/SR) a silnice I/55 (hranice Olomouckého kraje – Hulín – Staré Město – Kunovice – hranice Jihomoravského kraje). Mezi nejzatíženější úseky s nejvyšší intenzitou automobilové dopravy patří úsek silnice I/50 vedoucí přes Buchlovice – Staré Město – Uherské Hradiště – Kunovice. Majetkovým správcem silnic II. a III. třídy je příspěvková organizace Ředitelství silnic Zlínského kraje. Vlastní údržbové práce na silnicích ve Zlínském kraji provádějí jednotlivé Správy a údržby silnic – v případě městské aglomerace se jedná o Správu a údržbu silnic Slovácka, s. r. o.

Po roce 1989 došlo k růstu individuální automobilizace na úkor veřejné hromadné dopravy. Jeden ze způsobů podpory jsou především dotace z městských rozpočtů a rozvoj integrovaných dopravních systémů. Mezi městy je zejména ve všedních dnech zajišťována pravidelná **městská hromadná autobusová doprava**, na jejímž spolufinancování se podílejí všechna zúčastněná města.

V letech 1935–1938 byl vybudován Baťův **vodní dopravní kanál**, ústící mezi Uherským Hradištěm a Starým Městem do řeky Moravy. Jedná se o historickou vodní cestu realizovanou pro zvýšení hladiny spodních vod, závlahy a plavbu. Nákladní říční doprava zde byla ukončena v roce 1961. Od roku 1996 byl znovuotevřen turistický provoz na Baťově kanále.

3.6 Dojíždka za prací a do škol

V České republice je rozvoj dojíždky za prací sledován až po 2. světové válce, kdy došlo k prvnímu plošnému zkoumání – při sčítání lidu v roce 1961. Potřeba dojíždky je vyvolána zejména rozdílem v rozmístění pracovních příležitostí a ekonomicky aktivního obyvatelstva. V okrese Uherské Hradiště převažují menší obce spadající do velikostní kategorie do 2 tisíc obyvatel, což podmiňuje dojíždku obyvatelstva za prací a do škol. Dojíždka obyvatel za prací a do škol představuje významný sociální jev, neboť rozsah a vzdálenosti zároveň reflektují i ekonomickou strukturu daného regionu. Obecně lze říci, že je dojíždka obyvatel za

prací úzce spojena s dopravní obslužností⁵¹. Kvalita dopravní obslužnosti určuje zejména spádovost jednotlivých obcí do určité lokality.

3.6.1 Dojížd'ka za prací

V době SLDB 2001 dosahoval celkový počet ekonomicky aktivních obyvatel okresu UH 71 068, z nichž za prací vyjíždělo 35 388 osob, což představuje téměř polovinu všech ekonomicky aktivních. V rámci okresu dojíždělo za prací celkem 29 362 osob a vyjíždělo 35 388, což znamená, že okres má záporné dojížd'kové saldo -6 026 osob.

Obr. 3.2 představuje jednotlivé vyjížd'kové a dojížd'kové proudy za prací v aglomeraci. Tučně zvýrazněná čísla v množině udávají celkový počet ekonomicky aktivních. Čísla v podmnožině udávají součet pracujících, kteří vyjíždí za prací do zbylých dvou měst dané aglomerace. V městské aglomeraci činil součet ekonomicky aktivních 19 518 obyvatel, z čehož za prací do okolních dvou měst vyjíždělo celkem 4 140 osob, což představuje 21 % z celkového počtu ekonomicky aktivních pracujících.

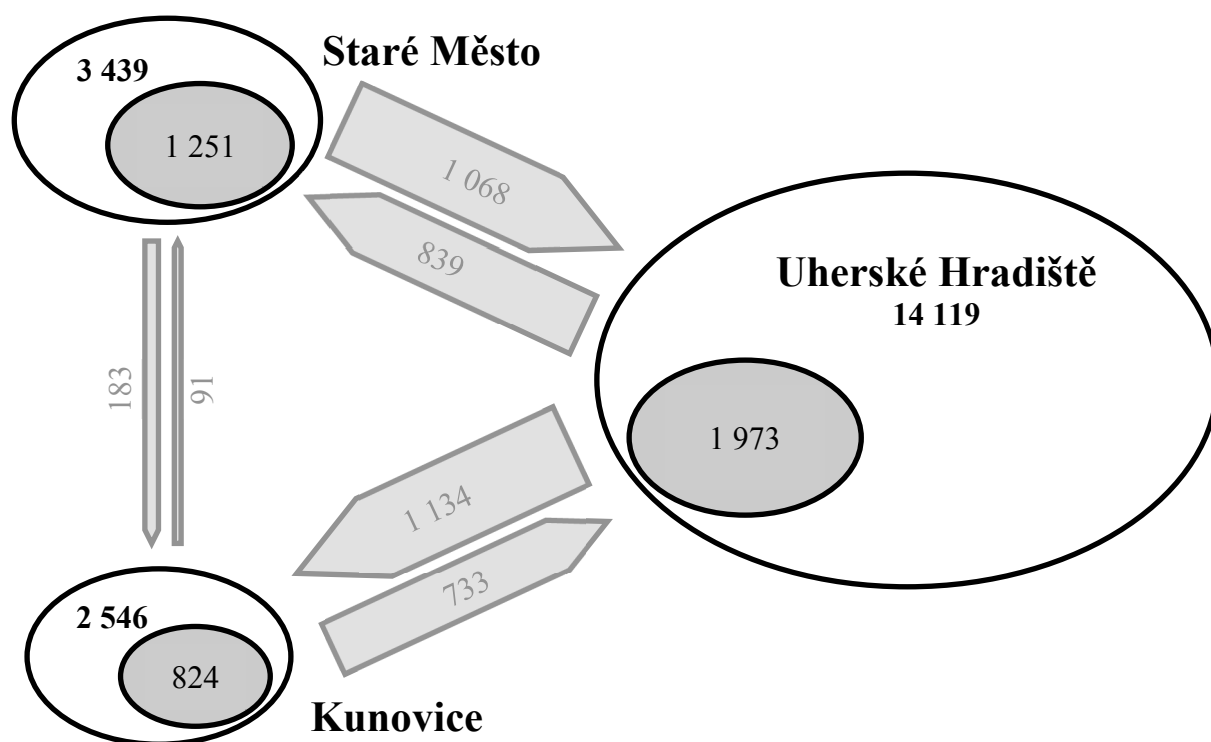
Nejsilnější dojížd'kový proud za prací představuje v okrese město Uherské Hradiště (9 902 dojíždějících osob celkem). Absolutně nejvíce osob za prací do Uherského Hradiště dojíždělo ze Starého Města (1 068 osob), Kunovic (733 osob) a Uherského Brodu (420 osob). Z jiných okresů dojíždělo do UH za prací celkem 1 225 osob.

Do Kunovic dojíždělo za prací celkem 3 006 pracujících. Nejsilnějším dojížd'kovým proudem bylo Uherské Hradiště (1 134 osob), Staré Město (183 osob), Ostrožská Nová Ves (166 osob), Uherský Ostroh (141 osob) a Hluk (127 osob). Z jiných okresů dojíždělo do Kunovic celkem 306 osob.

Do Starého Města dojíždělo v době sčítání za prací celkem 2 853 pracujících. Nejvíce jich bylo z Uherského Hradiště (839 osob), sousedního Jalubí (148 osob), Zlechova (109 osob), Boršic (5 obyvatel) a Kunovic (91 osob). Z jiných okresů do Starého Města dojíždělo celkem 295 pracujících.

Vzájemná dojížd'ka za prací mezi třemi městy aglomerace prokazuje, že jde o jeden urbanistický a ekonomický celek.

⁵¹ Dopravní obslužnost zajišťují od 1. ledna 2003 kraje. Po privatizaci došlo k prudké restrikci spojů a nárůstu jízdného.

Obr. 3.2: Dojížděka za prací mezi jednotlivými městy uherskohradištské aglomerace

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2001. Vlastní zpracování.

3.6.2 Dojížděka do škol

Do okresu UH dojíždělo v době sčítání do škol 9 329 žáků a studentů a vyjíždělo 12 112. Okres měl tedy záporné dojížděkové saldo $-2\,783$ osob. Do samotného Uherského Hradiště dojíždělo 3 985 žáků a studentů a 1 254 vyjíždělo ven z města. UH mělo kladné dojížděkové saldo 2 731. Kladné dojížděkové saldo mělo i město Kunovice, kam dojíždělo 721 studentů a 353 vyjíždělo mimo území Kunovic, což znamená kladné saldo 368 žáků a studentů. Jediným městem v rámci uherskohradištské aglomerace se záporným dojížděkovým saldem bylo Staré Město – 567 žáků a studentů dojíždělo a 595 vyjíždělo, což činí záporné saldo -28 osob.

3.7 Shrnutí socio-ekonomické charakteristiky

Zkoumaný městský region je reprezentován třemi hlavními sídly – vlastním centrálním Uherským Hradištěm, Kunovicemi a Starým Městem. Jedná se o tři samostatné administrativní celky, které dohromady nesou typické znaky aglomerace. Z pohledu územně-technického či sídelně-geografického jsou jedním spojeným celkem. Tyto znaky lze vypořádat ze vzá-

jemně propojených funkčních vztahů a dělbě funkcí – např. v oblasti dopravy a oblasti dojížděky. Města jsou na sobě závislá a jedno bez druhého nedokáže fungovat. Kunovice a Staré Město dříve představovaly spíše okrajové oblasti s velkou koncentrací průmyslových zón. Dodnes jsou ovšem závislé na městě – zejména kvůli správním úřadům, zdravotnickým zařízením a kulturním institucím.

Uherské Hradiště zastává významné správní funkce – sídlí zde Finanční úřad, Státní okresní zastupitelství, Pozemkový úřad, Státní okresní archiv, Celní úřad, Okresní soud, kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR ad. Kunovice a Staré Město zastávají důležité dopravní funkce v oblasti železniční a letecké přepravy.

4 Správa vybraných obcí

Problematika obecní samosprávy spadá do oblasti **lokální veřejné politiky**. Z hlediska času se jedná o politiku dlouhodobou, neboť hlavním cílem by měl být dlouhodobý rozvoj obce, existuje zde ovšem omezení týkající se délky volebního období, které v případě lokální politiky činí 4 roky – je tedy možné i začlenění k politice střednědobé. Stěžejním prvkem lokální politiky je lokální veřejný zájem. K základním charakteristikám patří obsah politické činnosti prováděné uvnitř územní jednotky veřejné správy pro dané společenství. Cílem lokální veřejné politiky je vytvoření a udržení dobrých existenčních podmínek života obce, zabezpečení fungování chodu obce a příprava pro budoucí rozvoj.

Subjekty lokální veřejné politiky představuje obecní zastupitelstvo, rada obce, starosta obce, samotní občané, občanská sdružení, nadace, obecně prospěšné společnosti, politické strany a hnutí, církve a další organizace působící ve veřejném zájmu.

Aby bylo možné zvyšovat míru decentralizace a vliv lokální veřejné politiky, a zároveň vykonávat kvalitní a pro občany prospěšnou veřejnou politiku, je nezbytné neustále zvyšovat profesionalitu úředníků a odborných poradců v obcích a posilovat jejich tendence k politické neutralitě. Na úřadech se zavádějí etické kodexy, kde jsou formulována základní pravidla chování zaměstnance úřadu.⁵²

Problém lze nalézt v tom, že na chodu dané obce jsou určitou měrou zainteresováni i obyvatelé dalších obcí. Města totiž ze svého rozpočtu dotují řadu služeb, které využívají i okolní obce, nejčastěji se jedná o oblast zdravotních, kulturních či sportovních zařízení. Vzájemnou koordinaci a kooperaci obcí usnadňují dobrovolné svazky obcí.

V zákoně č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, je v hlavě sedmé zakotvena „Územní samospráva“. Stát v demokratickém zřízení přenechává moc územní samosprávy a člení území státu na vyšší územní celky a obce. **Legislativní nástroje** jsou zakotveny zejména v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), který popisuje základní pravidla pro lokální veřejnou politiku. Ke stěžejním předpisům upravujícím hospodaření obce patří zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů nebo zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). Obecní volby probíhají na základě záko-

⁵² HALÁSEK, D., ZEŽULOVÁ, L. *Veřejná politika*. Ostrava, 2004. str. 64–65.

na č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Jeden z prvků přímé demokracie představuje místní referendum, kde mohou sami občané rozhodnout o místních záležitostech podle zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu.

4.1 Správní dějiny

Vzájemná blízkost Kunovic, Starého Města a Uherského Hradiště, stavební splývání a funkční propojování, vedly již v minulosti k jejich administrativnímu spojení, ale také k opětovnému oddělení. V období německé okupace vypracoval architekt Bohuslav Fuchs v roce 1941 nový regulační plán „Velkého Uherského Hradiště“ se SM, Kunovicemi a dalšími obcemi. Městské jádro bylo respektováno a doprava měla být svedena na obchvatné komunikace. Správní funkce zůstaly v UH, SM získalo výhradně dopravní funkce (na hlavní železniční trati Přerov–Břeclav), obdobně Kunovice (mezinárodní letiště). Tab. 4.1 ukazuje integrační a dezintegrační tendence Uherského Hradiště ve 2. polovině 20. století.

Tab. 4.1: Integrační a dezintegrační tendence Uherského Hradiště

Rok	Obce (města)	Proces
1253	Královské město Uherské Hradiště	založení
1943	Mařatice, Sady, Staré Město	integrace
1944	Jarošov, Kunovice	integrace
1945	Mařatice, Sady, Staré Město, Kunovice, Jarošov	dezintegrace
1948	Mařatice, Sady, Staré Město	integrace
1949	Jarošov, Kunovice	integrace
1954	Jarošov, Kunovice, Sady, Staré Město	dezintegrace
1960	Sady	integrace
1971	Jarošov, Kunovice, Staré Město	integrace
1980	Mikovice, Vésky	integrace
1990	Kunovice, Staré Město	dezintegrace

Zdroj: KUČA, K. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha, 2008. Vlastní zpracování.

4.1.1 Se zaměřením na Staré Město

Díky své poloze v těsném sousedství správního střediska kraje a posléze okresu dlouhá desetiletí zastávalo Staré Město funkci tzv. „uherskohradištského předměstí“. V letech 1922 a 1925 žádalo staroměstské zastupitelstvo ministerstvo vnitra o povýšení na město, ovšem v obou případech neúspěšně.

K **1. administrativnímu sloučení** došlo ve válečném roce 1943. S Uherským Hradištěm se sloučily obce Staré Město, Mařatice a Sady. O rok později k nim přibyly Kunovice a Jarošov. Roku 1945 byla tato integrace anulována.

Ještě téhož roku, 17. září 1945, byla zřízena zvláštní komise pro opětovné sloučení SM s UH. Komise se vyslovila pro sloučení a předložila plenárnímu zasedání MěNV k projednání podmínky, za kterých by mohlo ke sloučení dojít – např. SM mělo mít rovnoprávné zastoupení ve vedení města, požadovalo se vybudování průmyslu, vznik nové obecné a měšťanské školy, odborné školy, připojení na vodovod a kanalizaci, připojení části Kunovického lesa, zřízení samostatného farního úřadu, zavedení městské dopravy atd. Při hlasování 18. března 1946 nezískal návrh dostatečnou podporu – pro sloučení s UH se vyslovila těsná většina 17 hlasů z 31 přítomných, přičemž podle zákona bylo nutné, aby pro platné dobrovolné sloučení kladně hlasovaly dvě třetiny, tj. 24 poslanců MěNV.

K vytvoření „Velkého Uherského Hradiště“ přesto došlo, tzv. nuceným spojením. Rozhodl o něm Zemský národní výbor v Brně 30. června 1947. S účinností od 1. ledna 1948 došlo ke **2. administrativnímu sloučení** Starého Města, Mařatic a Sadů a v roce 1949 Kunovic a Jarošova s UH. Po převzetí moci komunisty v roce 1948 byla výrazně posílena průmyslová základna celé aglomerace. Vznikla tak jedna politická obec s 17 759 obyvateli, (UH 9 069 obyvatel, SM 6 161, Mařatice 1 626 a Sady 903 obyvatel). Sloučení bylo opět pouze dočasné, neboť již roku 1954 se většina obcí osamostatnila.⁵³

Přestože podmínky obce z roku 1946 pro sloučení byly splněny a v novém Místním národním výboru UH měli staroměstští obyvatelé čtvrtinové zastoupení, nedošlo v průběhu let 1948–1954 k očekávanému vytvoření jednotného městského celku. Tuto skutečnost pocíťovaly i politické orgány v okrese a v kraji, neboť jak ve SM, tak v dalších čtvrtích Kunovice, Sady a Jarošov, bylo nutno řešit specifickou zemědělskou problematiku, spojenou s kolektivizací a změnami sociální struktury obyvatel. Rozhodnutím KNV Gottwaldov proto bylo povoleno opětovné rozdělení uherskohradištských čtvrtí a utvoření samostatných národních výborů k datu následných všeobecných voleb. Po volbách 16. června 1954 se obnovila činnost MNV SM a jeho volených orgánů. Takto bylo ve Starém Městě zvoleno 40 poslanců MNV, stejně tak v roce 1960 a 1964, od kdy mělo zastupitelstvo 47 členů. Důležitou změnou pro obec bylo zřízení samostatného matričního obvodu od 1. ledna 1955, který existoval

⁵³ KUČA, K. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha, 2008. str. 801–839.

v obci až do posledního sloučení s MěNV UH. Obec také znovu převzala správu hřbitova od Komunálních služeb města UH.

Po volbách v roce 1964 vyvstala z podnětu nejvyšších orgánů KSČ opakovaně otázka spojení okolních obcí s UH. Příprava na sloučení měla být důkladnější než v předchozích případech. Pro sloučení hovořily hlavně stavební spojení obou obcí, propojení v oblasti dopravní a komunikační, nutnost plánování společných investic a zvýšení prestiže celé uherskohradištské aglomerace. Obyvatelé z venkovských obcí vyjádřili obavy ze zvýšení daní a poplatků a z toho, že ve městě bude prováděna výstavba dodavatelským způsobem, zatímco v připojených čtvrtích brigádnicky, obce budou poškozovány těžkopádnější administrativou apod. Poslanci MěNV o novém sloučení hlasovali 16. června 1967, přítomno bylo 26 z celkového počtu 47 poslanců a pro sloučení se vyslovalo 25. Přes vyslovení souhlasu přijala veřejnost změnu spíše negativně, neboť považovala sloučení za direktivní rozhodnutí okresních stranických a státních orgánů. Po uvolnění politické situace v roce 1968 bylo v plenárním zasedání MěNV navrženo vrátit se k otázce sloučení znovu. Diskuzi však zabránil vstup sovětských vojsk na české území v srpnu 1968 a nastupující normalizace. Ke **3. administrativnímu sloučení** Starého Města s Uherským Hradištěm, které bylo považováno již za definitivní, tak došlo až po listopadových volbách roku 1971.

Sametová revoluce 17. listopadu 1989 a dramatické události v následujících měsících a létech přinesly hluboké změny v historickém vývoji země. Mezi obyvatelstvem proběhl průzkum veřejného mínění k případné dezintegraci, který jednoznačně vyjádřil pro opětné osamostatnění obce Staré Město. Z dotázaných občanů nad 18 let se 2 884 vyslovalo pro samostatnost, proti bylo 57 a pět osob se nevyjádřilo. Následovalo několik jednání zástupců všech politických stran a hnutí ze Starého Města a představitelů Okresního a Městského národního výboru v Uherském Hradišti. Konečným výsledkem byla dezintegrace Starého Města a Kunovic s účinností ode dne komunálních voleb, kterou schválilo plenární zasedání ONV v UH 30. srpna 1990.⁵⁴ K 1. lednu 1991 se stalo Staré Město samostatnou obcí a 1. listopadu 1997 bylo povýšeno na město.

4.1.2 Se zaměřením na Kunovice

Podobný správní vývoj lze vysledovat i v Kunovicích. Tzv. socialistické přeměny v obci, koncentrace průmyslové a zemědělské výroby a snahy po vytvoření velkého městské-

⁵⁴ Kolektiv autorů: *Staré Město v proměnách staletí*. Staré Město, 2000. str. 250–280.

ho centra, vedly k plánům na integraci okolních obcí s okresním městem. Když byly v roce 1948 připojeny k Uherskému Hradišti obce Mařatice, Sady a Staré Město, začala v tomto duchu probíhat také diskuze o sloučení Kunovic. Ke konečnému hlasování v plénu MNV došlo 26. srpna 1949 v hostinci U Hlaváčků, kde bylo 21 hlasem při třech absencích splynutí s UH schváleno. Hluboké rozdíly v potřebách a životě města Uherské Hradiště a jeho satelitních venkovských obcí vedly místní socialistickou správu již na počátku 50. let 20. století k velkým problémům. Představitelům MěNV se např. nedařilo vyvíjet dostatečný nátlak na zemědělce, potřebný k rozvoji zemědělských družstev, a proto bylo rozhodnuto obce znovu osamostatnit. Stalo se tak před všeobecnými volbami 25. května 1954, kdy bylo znovu zvoleno plénum MNV v počtu 38 členů a Kunovice ustanoveny jako samostatná obec. Kunovická správa pak po řadu let zajišťovala hospodářský, politický a společenský rozvoj obce sama.

V roce 1966 se snahy po opětovném vytvoření uherskohradištské aglomerace sloučením Kunovic, Starého Města a Jarošova s Uherským Hradištěm objevily znovu. Myšlenka vycházela z potřeb socialistického státu vytvořit silné centrum okresu s více jak 27 tisíci obyvateli a řešit dopravní, hospodářské a investiční problémy Uherského Hradiště propojením celé aglomerace. Podle tehdejšího postupu odhlasovala sloučení nejdříve místní organizace KSČ, pak byli pověřeni jednotliví poslanci národního výboru agitací a přesvědčováním obyvatel o správnosti tohoto kroku. K hlasování na schůzi ani k veřejnému plebiscitu nedošlo a o věci rozhodovali sami poslanci, když komunistická většina dostala stranickým úkolem sloučení schválit. V roce 1967 pak 30 poslanců hlasovalo pro sloučení, tři se vyslovili proti a osm se odmítlo zasedání zúčastnit.

Události roku 1968 ve svém důsledku oddálily připravovanou integraci Kunovic, neboť ke sloučení s UH mělo dojít při nových volbách, které měly proběhnout v tomto roce, avšak z politických důvodů byly odsunuty do roku 1971. Při volbách v listopadu 1971 byl již volen společný Městský národní výbor v UH se zástupci všech sloučených částí. Tehdy znovu zanikla samostatná správa obce a Kunovice se v období 1972–1990 staly opět jednou z městských čtvrtí Uherského Hradiště. V plénu Městského NV UH byly Kunovice zastoupeny poměrným počtem poslanců a funkcionářů.⁵⁵

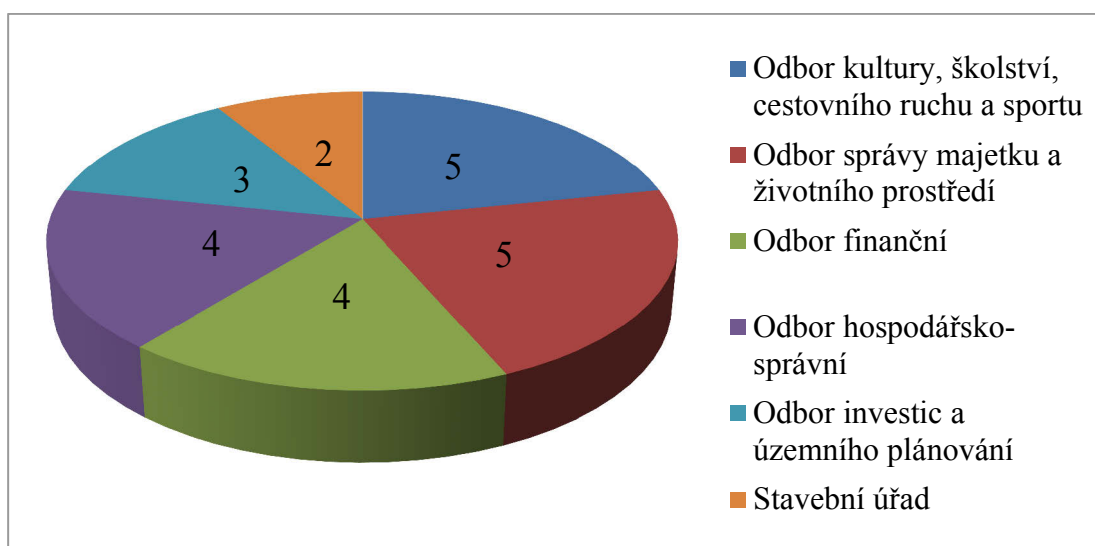
Na plenárním zasedání městského národního výboru **Uherské Hradiště** 19. prosince 1989 došlo k prvním personálním změnám ve vedení města, po kterých následovaly výměny

⁵⁵ ČOUPEK, J. *Kunovice v proměnách času*. Břeclav, 1996. str. 179–198.

funkcionářů.⁵⁶ Na březnovém zasedání byla zahájena debata a osamostatnění městských čtvrtí. 1. ledna 1991 se začala psát novodobá historie samostatných Kunovic. 1. listopadu 1997 byly Kunovice prohlášeny městem.⁵⁷

4.2 Postavení městského úřadu

Městský úřad v Kunovicích zahrnuje starostku, místostarostu, tajemnici, městskou policii a 6 odborů městského úřadu (viz příloha č. 5). Jedná se o obecní úřad s matrikou a pověřeným stavebním úřadem. Stavební úřad vykonává působnost obecného stavebního úřadu pro 3 obce – Kunovice, Popovice a Podolí. Matriční úřad vede agendu pouze pro město Kunovice. Zřizovatelem Městské policie je zastupitelstvo města a tvoří ji 3 zaměstnanci. Počet 23 pracovníků v jednotlivých odborech Městského úřadu je zobrazen na obr. 4.1.

Obr. 4.1: Počet pracovníků jednotlivých odborů Městského úřadu Kunovice

Zdroj: Městský úřad Kunovice. Vlastní zpracování.

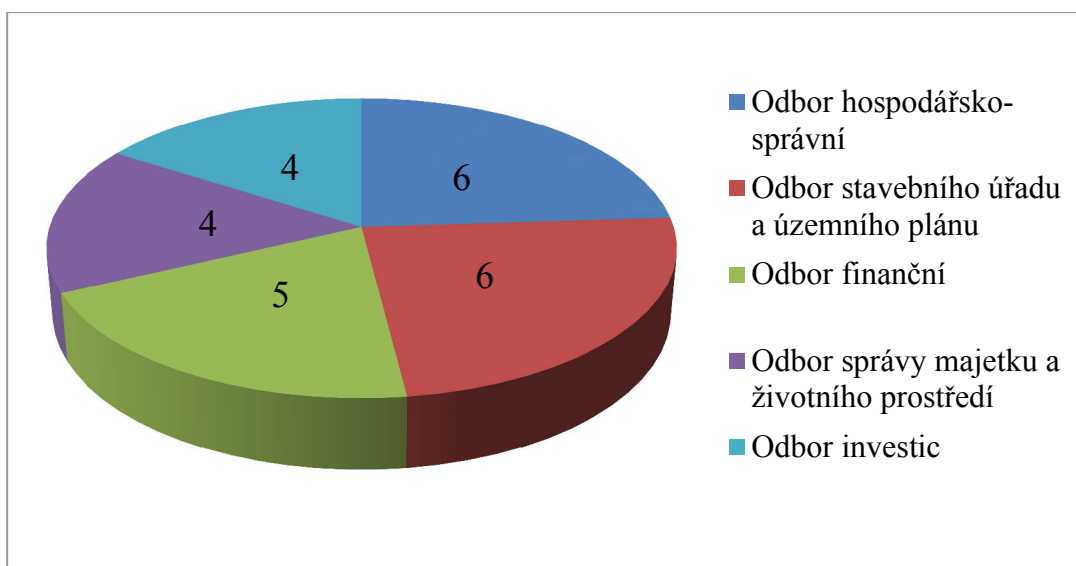
Nejpočetněji jsou obsazeny odbory správy majetku a životního prostředí a odbor kultury, školství, cestovního ruchu a sportu, který zajišťuje služby Městského informačního centra a Městské knihovny. Odbor vznikl 1. února 2011, kdy se vydělil z agendy hospodářsko-správního odboru. Žádné nové pracovní místo ale na úřadu nevzniklo, protože byl odbor personálně obsazen v rámci interních přesunů.⁵⁸

⁵⁶ ČOUPEK, J. a kol. *Uherské Hradiště: královské město na řece Moravě*. Uherské Hradiště, 2007. str. 100.

⁵⁷ *Město Kunovice* [online]. 2010. Dostupné z WWW: <<http://www.mesto-kunovice.cz/>>.

⁵⁸ LAPČÍK, M., NEVYJEL. M. Na městském úřadě v Kunovicích vznikl odbor. *Slovácký deník* [online]. 16. 2. 2011, 39, [cit. 2011-04-14]. Dostupné z WWW: <http://slovacky.denik.cz/tydenik_slovacko/tydenik-kunovice-vznikl-odbor-nove-sily-20110216.html>.

Městský úřad ve Starém Městě tvoří starosta, místostarosta, útvar tajemníka, městská policie a 5 samostatných odborů městského úřadu (viz příloha č. 5). Jedná se o pověřený obecní úřad se stavebním úřadem a matričním úřadem. Správní obvod POÚ tvoří 6 obcí – Staré Město, Jalubí, Modrá, Salaš, Sušice a Velehrad. Správní obvod stavebního úřadu čítá rovněž 6 obcí – Staré Město, Jalubí, Kostelany nad Moravou, Modrá, Salaš a Velehrad. Starosta je velitelem Městské policie, která zaměstnává 5 pracovníků. Pod útvar Městské policie spadá i Komise pro projednávání přestupků. Počet 25 pracovníků jednotlivých odborů Městského úřadu je zobrazen na obr. 4.2. Nejvíce pracovníků nalezneme na odboru hospodářsko-správním a odboru stavebního úřadu a územního plánu, což je pochopitelné, neboť tyto odbory zajišťují agendu v rámci přenesené působnosti pro 5 sousedních obcí.

Obr. 4.2: Počet pracovníků jednotlivých odborů Městského úřadu Staré Město

Zdroj: Městský úřad Staré Město. Vlastní zpracování.

4.3 Politické zastoupení v orgánech obcí

Komparace výsledků voleb do zastupitelstev obcí zřetelně ukazuje, že úloha politických stran v lokální politice závisí především na velikosti obce.⁵⁹ Ve městech zpravidla působí kromě lokálních a regionálních politických seskupení i všechny nebo téměř všechny parlamentní strany. Početné zastoupení nezávislých kandidátů bez politické příslušnosti a jejich sdružení je charakteristickým rysem politické scény na obecní úrovni, což dokazuje i tab. 4.2. Nezávislí kandidáti odpovídají specifickým rysům lokálního politického procesu.

⁵⁹ ČMEJREK, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha, 2008. str. 59.

Tab. 4.2: Počet členů zastupitelstva bez politické příslušnosti

Město	Počet zastupitelů	BEZPP	Podíl členů BEZP v zastupitelstvu (v %)
Kunovice	17	16	94,1
Staré Město	17	7	41,2
Uherské Hradiště	27	6	22,2

Zdroj: Volební server Českého statistického úřadu, údaje k 20. 12. 2010. Vlastní zpracování.

4.3.1 Zastupitelstvo města Kunovice

Městské zastupitelstvo v Kunovicích zřizuje povinné výbory – kontrolní a finanční. 5členná Rada města zřídila v aktuálním volebním období 8 komisí – jedná se o komisi sociální a pro práci se seniory, komisi majetkovou, dopravní a stavební, komisi sportu, komisi kultury a cestovního ruchu, komisi školství a mládeže, komisi historickou a etnografickou, komisi životního prostředí a zemědělskou a komisi pro práci s rodinou a dětmi. Jako zvláštní orgány města Kunovice byly zřízeny komise pro projednávání přestupků a komise povodňová a pro krizové situace.

Tab. 4.3: Počet mandátů získaných v komunálních volbách podle politické příslušnosti v letech 1994–2010 v Kunovicích

Politická strana	Volby do zastupitelstev obcí				
	1994	1998	2002	2006	2010
ČSSD	–	–	–	–	1
Hnutí samosprávné Moravy a Slezska	4	3	2	–	–
KSČM	3	2	2	2	1
KDU–ČSL	6	4	3	4	2
Moravané	–	–	–	2	1
ODS	–	–	–	–	1
Sdružení ČSSD, NK	1	1	–	–	–
TOP 09	–	–	–	–	2
„Za všestranný rozvoj města“	–	–	2	–	–
Nezávislí kandidáti	3	7	8	9	9
Celkový počet zastupitelů	17	17	17	17	17

Zdroj: Volební server Českého statistického úřadu, údaje k 20. 12. 2010. Vlastní zpracování.

V pěti sledovaných volebních obdobích se v Kunovicích volilo v jednom volebním obvodu, jenž se skládá z 5 volebních okrsků. Pouze 2 politické strany jsou zastoupeny v zastupitelstvu města ve všech sledovaných obdobích – jedná se o KSČM a KDU–ČSL.

Stabilní a výrazné zastoupení mají i nezávislí kandidáti, jak je zřejmé z tab. 4.3. Jejich zastoupení tvoří nadpoloviční většinu všech členů zastupitelstva města.

V Kunovicích je 16 členů zastupitelstva města bez politické příslušnosti, což představuje 94 % celkového počtu zastupitelů. Takový stav je obvyklý spíše ve venkovských obcích, kde se lidé odmítají identifikovat se stranickou politikou.

Průměrný věk zastupitelů města Kunovice je v současném volebním období 2010–2014 47 let, což ukazuje tab. 4.4. Od roku 2002 má klesající tendenci. Nejmladšímu zastupiteli je 31 let, naopak nejstaršímu 70 let. V zastupitelstvu zasedá 5 žen, což představuje téměř 30procentní podíl. Kunovice mají jako jediné z měst uherskohradištské aglomerace v čele ženu starostku.

Tab. 4.4: Složení městského zastupitelstva v Kunovicích v letech 1994–2010

Komunální volby	Počet zastupitelů	Muži	Ženy	Podíl žen v zastupitelstvu (v %)	Průměrný věk zastupitelů	Nejnižší věk	Nejvyšší věk
1994	17	15	2	11,8	43,7	31	59
1998	17	15	2	11,8	49,5	37	63
2002	17	12	5	29,4	49,5	32	67
2006	17	13	4	23,5	47,7	27	69
2010	17	12	5	29,4	47,0	31	70

Zdroj: Volební server Českého statistického úřadu, údaje k 20. 12. 2010. Vlastní zpracování.

4.3.2 Zastupitelstvo města Staré Město

Městské zastupitelstvo ustanovilo kromě dvou povinných výborů ještě Výbor pro partnerství měst. 5členná Rada města zřídila ve volebním období 2010–2014 2 komise – kulturní komisi a sociální komisi.

V pěti sledovaných volebních obdobích se ve Starém Městě volilo v jednom volebním obvodu, který se skládá z 5 volebních okrsků. Celkem 3 politické strany jsou zastoupeny v zastupitelstvu města ve všech sledovaných volebních obdobích – jedná se o KSČM, KDU–ČSL a ODS. Stabilně jsou v zastoupení i nezávislí kandidáti. Tradičně silnou voličskou základnu a pozici má ve Starém Městě KDU–ČSL, jak je patrné z tab. 4.5.

7 ze současných 17 zastupitelů je bez politické příslušnosti, což činí 41 % z celkového počtu zastupitelů.

Tab. 4.5: Počet mandátů získaných v komunálních volbách podle politické příslušnosti v letech 1994–2010 ve Starém Městě

Politická strana	Volby do zastupitelstev obcí				
	1994	1998	2002	2006	2010
Českomoravská strana středu	1	–	–	–	–
ČSSD	–	2	3	4	3
KDU–ČSL	5	4	6	5	7
KSČM	2	2	1	1	1
ODS	3	2	3	3	2
Sdružení ČSSD, NK	2	–	–	–	–
Staroměstské sdružení	–	–	2	2	–
TOP 09	–	–	–	–	2
Nezávislí kandidáti	4	7	2	2	2
Celkový počet zastupitelů	17	17	17	17	17

Zdroj: Volební server Českého statistického úřadu, údaje k 20. 12. 2010. Vlastní zpracování.

Z tab. 4.6 je patrné, že průměrný věk současného zastupitelstva je 49,5 let. V zastupitelstvu Starého Města s výjimkou roku 2002 nenajdeme zastupitele s věkem pod 30 let. Tento fakt může svědčit o nezájmu mladší generace o participaci v komunální politice. Ve Starém Městě lze vyzorovat největší zastoupení žen v uherskohradištské aglomeraci. Ve volebním roce 2006 dokonce přesáhla 35 %, což je prozatím největší dosažený podíl v celé aglomeraci.

Tab. 4.6: Složení městského zastupitelstva ve Starém Městě v letech 1994–2010

Komunální volby	Počet zastupitelů	Muži	Ženy	Podíl žen v zastupitelstvu (v %)	Průměrný věk zastupitelů	Nejnižší věk	Nejvyšší věk
1994	17	14	3	17,6	46,7	31	62
1998	17	13	4	23,5	46,0	33	66
2002	17	13	4	23,5	48,5	28	70
2006	17	11	6	35,3	49,4	32	64
2010	17	12	5	29,4	49,5	32	64

Zdroj: Volební server Českého statistického úřadu, údaje k 20. 12. 2010. Vlastní zpracování.

4.3.3 Zastupitelstvo města Uherské Hradiště

Zastupitelstvo města UH zřizuje pouze dva povinné výbory. Rada města čítá 9 členů a ve volebním období 2010–2014 bylo zřízeno následujících 19 komisí – komise architektury a regenerace MPZ, komise pro bydlení, komise cestovního ruchu a prezentace města, komise finanční, komise kulturní, komise pro nakládání s majetkem města, komise pro rozvoj města

a strategické plánování, komise sociální a zdravotní, komise společenská, komise sportovní, komise pro vzdělání, komise ŽP, komise pro dopravu a dále komise související s místními částmi – místní komise Jarošov, místní komise Mařatice, místní komise Míkovice, místní komise Sady, místní komise Vésky a místní komise Štěpnice.

V pěti porovnávaných volebních obdobích se v Uherském Hradišti volilo v jednom volebním obvodu, který se skládal do voleb v roce 2006 z 24 volebních okrsků a při komunálních volbách v roce 2010 přibyl jeden volební okrsek. Tab. 4.7 ukazuje, že celkem 3 politické strany jsou zastoupeny v zastupitelstvu města ve všech sledovaných volebních obdobích – jedná se stejně jako ve Starém Městě o KDU–ČSL, KSČM a ODS. V UH nalezneme nejmenší zastoupení zastupitelů bez politické příslušnosti, jedná se o 6 osob, což představuje 22% podíl. Tento stav potvrzuje fakt, že občané ve větších městech se stávají členy politických stran a hnutí častěji než občané v menších městech a na venkově.

Tab. 4.7: Počet mandátů získaných v komunálních volbách podle politické příslušnosti v letech 1994–2010 v Uherském Hradišti

Politická strana	Volby do zastupitelstev obcí				
	1994	1998	2002	2006	2010
ČSSD	–	–	4	6	7
KDU–ČSL	5	5	5	4	3
Koalice DEU, US	–	2	–	–	–
KSČM	5	5	4	3	3
ODS	6	6	8	10	7
Sdružení ČSSD, NK	1	4	–	–	–
Sdružení ODA, SD(OH), NK	10	5	–	–	–
Strana zelených	–	–	–	2	–
TOP 09 a KRUH	–	–	–	–	4
Unie svobody – Demokratická unie	–	–	2	–	–
Zelené Hradiště	–	–	–	–	3
Nezávislí kandidáti	–	–	4	2	–
Celkový počet zastupitelů	27	27	27	27	27

Zdroj: Volební server Českého statistického úřadu, údaje k 20. 12. 2010. Vlastní zpracování.

V Uherském Hradišti můžeme podle tab. 4.8 vysledovat nejvyšší průměrný věk zastupitelů v rámci aglomerace, tj. 52,33 let. Zastoupení žen je v UH naopak nejmenší v celé aglomeraci. V současném zastupitelstvu jsou 4 ženy, v předchozím volebním období byly zastoupeny pouze 2 ženy.

Tab. 4.8: Složení městského zastupitelstva v Uherském Hradišti v letech 1994–2010

Komunální volby	Počet zastupitelů	Muži	Ženy	Podíl žen v zastupitelstvu (v %)	Průměrný věk zastupitelů	Nejnižší věk	Nejvyšší věk
1994	27	23	4	14,8	45,8	30	59
1998	27	22	5	18,5	45,0	27	61
2002	27	22	5	18,5	46,4	31	63
2006	27	25	2	7,4	47,4	35	62
2010	27	23	4	14,8	52,3	25	70

Zdroj: Volební server Českého statistického úřadu, údaje k 20. 12. 2010. Vlastní zpracování.

4.4 Volební účast

Volební účast bývá definována jako průměrná intenzita účasti obyvatel ve volbách, která je vyjadřována procentuálním podílem voličů, kteří si vyzvedli úřední obálku pro odevzdání svého hlasu (platného i neplatného), ve vztahu ke všem občanům disponujícím volebním právem.⁶⁰ Podrobný přehled o počtu voličů v rámci městského regionu UH uvádí příloha č. 7.

Z obr. 4.3 je patrné, že v porovnávaných městech byla nejvyšší volební účast ve volbách do obecních zastupitelstev ve Starém Městě. Ve všech případech převyšovala i celorepublikový průměr. Naopak nejnižší účast ve volbách zaznamenáme u Uherského Hradiště, kde byla účast občanů nižší či nepatrně nad celorepublikovým průměrem.

Nejvyšší volební účasti bylo dosaženo při prvních probíhajících volbách v roce 1994 na celém území ČR po rozdělení federace. K poklesu došlo při volbách v roce 1998. Účast ve městech uherskohradištské aglomerace byla vyšší než celorepublikový průměr. Při komunálních volbách v roce 2002 se dostala volební účast pod 50% hranici. Nejnižší byla v Uherském Hradišti – 35,88 %, kdy byla téměř o 10 % pod celorepublikovým průměrem. S výjimkou Kunovic došlo během komunálních voleb v roce 2006 ke zvýšení volební účasti, což odráží i republikový vývoj. Při posledních volbách do zastupitelstev obcí došlo opět k nárůstu volební účasti – na úrovni aglomerace činila průměrná volební účast 49,49 %.

U srovnávaných měst lze vypořizovat obdobný trend ve volební účasti, což opět svědčí o vzájemné blízkosti a podobné sociální základně obyvatel této aglomerace.

⁶⁰ BALÍK, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha, 2009. str. 165.

Obr. 4.3: Volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí

Zdroj: Volební server Českého statistického úřadu, údaje k 20. 12. 2010. Vlastní zpracování.

4.5 Členství v dobrovolných svazcích obcí

Registr dobrovolných svazků obcí vede Krajský úřad Zlínského kraje. K 18. březnu 2011 bylo v okrese UH registrováno celkem 14 DSO. Města „uherskohradištské aglomerace“ se společně sdružují pouze ve spolku s názvem *Sdružení obcí pro rozvoj Baťova kanálu a vodní cesty na řece Moravě*. Ten vznikl v roce 2005 a kooperuje v něm 18 obcí z okresů Kroměříž, Uherské Hradiště a Zlín. Hlavním cílem je podpora rozvojových aktivit na vodní cestě Baťův kanál, jedná se např. o budování infrastruktury, cyklostezek, ubytovacích zařízení, půjčovny lodí apod.⁶¹

Město Kunovice je členem dvou DSO – již zmiňovaného *Sdružení obcí pro rozvoj Baťova kanálu* a dále pak *Mikroregionu Dolní Poolšaví*. Založen byl v roce 2005 a sdružuje celkem 7 obcí z okresu UH – Kunovice, UH, Popovice, Hradčovice, Drslavice, Veletiny a Podolí. Jeho cílem je spolupráce v oblasti cestovního ruchu, zkvalitňování životního pro-

⁶¹ *Slovácko: úplný průvodce regionem*. DSO Sdružení obcí pro rozvoj Baťova kanálu a vodní cesty na řece Moravě. 2008. Dostupné z WWW: <<http://www.slovacko.cz/lokalita/6472/cms/16306/>>.

středí, podpora podnikání a rozvoj kultury. Od roku 2007 působí v rámci sdružených obcí i Místní akční skupina⁶² Dolní Poolšaví.

Město Staré Město je rovněž členem dvou DSO. Druhým z nich je *Mikroregion Staroměstsko*, jehož sídlo se nachází na Městském úřadě ve Starém Městě. Vznikl roku 2002 a sdružuje celkem 19 obcí. Cílem je celkový rozvoj mikroregionu se vztahem k rozvoji jednotlivých obcí.⁶³

4.6 Srovnání samosprávy v oblasti technické infrastruktury

Města uherskohradištské aglomerace od odloučení v roce 1990 nespolupracují při zajišťování technických služeb. Město Uherské Hradiště spolupracuje se soukromou společností Hrates (Hradištské technické služby), a. s. – Marius Pedersen a. s., která provádí čištění ulic, služby silniční dopravy a zajišťuje správu a údržbu hřbitovů.

V Kunovicích jsou služby technického charakteru vykonávány smluvně soukromými subjekty. Údržbu komunikací a chodníků provádí v letním i zimním období soukromá společnost Technické služby Kunovice – Alena Chrástková se sídlem v Kunovicích. Údržbu parkovacích míst, veřejného osvětlení a svoz odpadu provádí výše uvedená firma Hrates a. s. – Marius Pedersen, a. s. se sídlem v Uherském Hradišti. Svoz odpadu je prováděn v týdenních intervalech – v sudé týdny probíhá svoz komunálního odpadu a v liché týdny pak svoz bioodpadu. Zajištění a dohled nad těmito firmami vykonává Odbor správy majetku a životního prostředí MěÚ Kunovice.

Ve Starém Městě byla vytvořena soukromá firma, která vznikla transformací z bývalých Technických služeb Uherského Hradiště, která provádí údržbu komunikací, chodníků, veřejných ploch a zeleně. Zároveň se stará i o technickou správu silnic – čistí vozovky a chodníky podle harmonogramu, vykonává ruční čištění veřejných ploch, sečení trávy na veřejných prostranstvích, zimní údržbu komunikací, údržbu veřejného osvětlení, dopravního značení, likvidaci divokých skládek a údržbu veřejné zeleně. Svoz odpadu je zajišťován firmou Marius Pedersen, a. s. obdobně jako v Kunovicích v týdenních intervalech. Kontrolu nad činností této firmy provádí Odbor správy majetku a životního prostředí MěÚ Staré Město.

⁶² Místní akční skupiny jsou společenství občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy, které spolupracují na rozvoji venkova, zemědělství a při získávání finanční podpory z EU a z národních programů.

⁶³ Wikipedie: otevřená encyklopedie. *Mikroregion Staroměstsko*. Dostupné z WWW: <http://www.wikipedia.cz/Mikroregion_Staromestsko>.

4.7 Srovnání samosprávy v oblasti dopravy

Na území uherskohradištské aglomerace je zajišťována pravidelná městská hromadná doprava (dále pouze MHD). Provozovatelem je soukromá přepravní společnost ČSAD Uherské Hradiště, a. s. Města „trojměstí“ sepsala v roce 1994 *Smlouvu o zajištění MHD na území měst Uherské Hradiště, Kunovice a Staré Město*. Na základě společného vyjednávání s dopravcem je každoročně stanoven příspěvek měst do provozu MHD. Města se spolupodílejí v rozsahu úhrady bezplatné přepravy cestujících – důchodců nad 70 let, v celkové částce 500 000 Kč, která je dopravci poskytnuta jako dotace k hospodářskému výsledku v rámci plnění závazku veřejné služby. Jak ukazuje tab. 4.9 byly stanoveny koeficienty reflektující počet obyvatel v jednotlivých městech. Částka se hradí na účet dopravce do 30. června příslušného roku. Největší částkou přispívá město UH, nejmenším podílem Kunovice.

Tab. 4.9: Spolufinancování Městské hromadné dopravy v roce 2011

Město	Koeficient	Celková částka (v Kč)
Kunovice	12,82	64 100
Staré Město	17,95	89 750
Uherské Hradiště	69,23	346 150
Součet	100,00	500 000

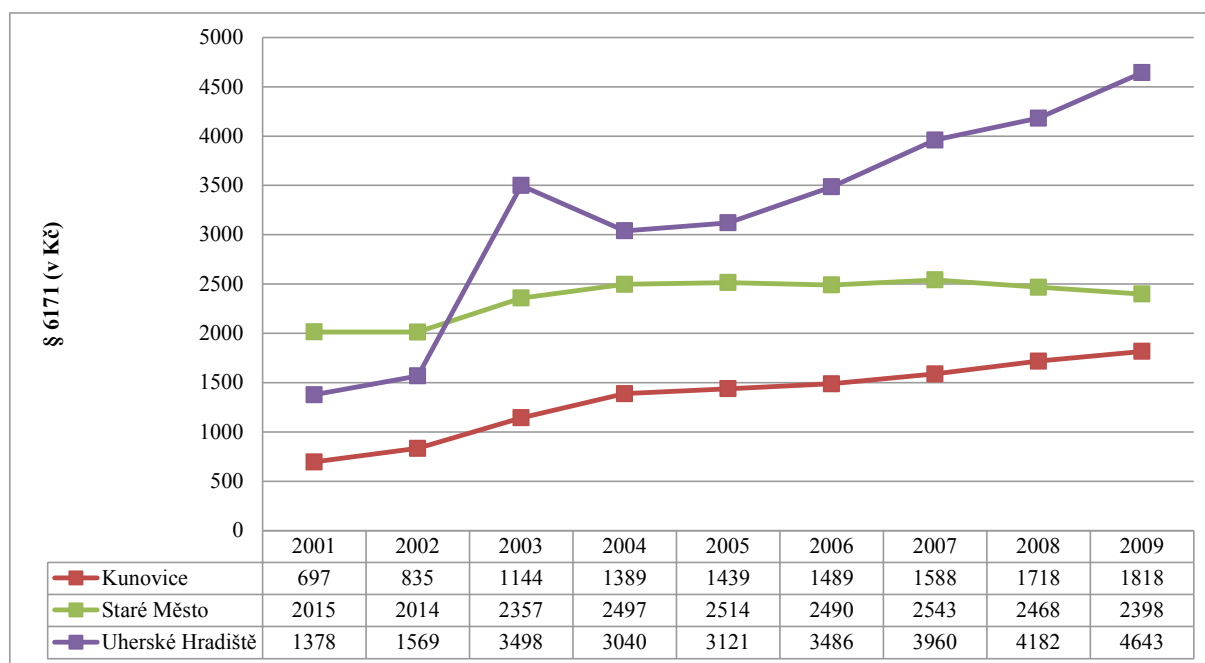
Zdroj: Interní zdroje Městského úřadu Staré Město. Vlastní zpracování.

4.8 Náklady na správu

Náklady na správu lze vyjádřit prostřednictvím odvětvového hlediska, které udává účel, na který jsou vynakládány finanční prostředky. Náklady na veřejnou správu tvoří náklady na zastupitelstvo obce (§ 6112) a náklady vynaložené na výkon místní správy (§ 6171). K nákladům na zastupitelstvo obce řadíme odměny zastupitelů, odvody sociálního a zdravotního pojištění a provozní výdaje. Náklady na místní správu jsou tvořeny platy a odměnami pracovníkům obecního úřadu, odvody povinného pojištění a provozními výdaji, jako jsou např. vodné, nákup drobného dlouhodobého majetku, tisk, nákup knih, kancelářského materiálu a další kategorie nákladů, např. náklady na stravování, platby za právní služby apod.

Obr. 4.4 udává náklady na místní správu podle § 6171 v celé aglomeraci přepočtené na jednoho obyvatele. Uvedené hodnoty neumožňují vzájemné exaktní srovnání, neboť města mají jiné postavení ve výkonu veřejné správy.

Je logické, že nejnižších nákladů dosahuje město Kunovice, neboť vykonává pouze základní rozsah přenesené působnosti, zajišťuje agendu matričního úřadu a pověřeného stavebního úřadu. Vyšší náklady má Staré Město, neboť nese částečně náklady agendy POÚ. V roce 2003 lze u Uherského Hradiště vyzorovat prudký více než 2násobný nárůst, který byl vyvolán reformou veřejné správy a přenesením kompetencí bývalých okresních úřadů na obce s rozšířenou působností. Nicméně UH mělo v letech 2001 a 2002, kdy ještě nevykonávalo OÚ s rozšířenou působností, nižší náklady než Staré Město. Tento stav ukazuje na neefektivní vynakládání veřejných prostředků v menších obcích. Platí-li všeobecná zásada o úsporách z rozsahu, je zřejmé, že větší celek funguje efektivněji než celky menší. Naznačuje, že větší celky fungují racionálněji.

Obr. 4.3: Náklady na místní správu na 1 obyvatele v letech 2001–2009

Zdroj: ARISweb, Prezentace údajů ÚSC. Vlastní zpracování.

4.9 Shrnutí

Hlavním impulsem pro poslední osamostatnění někdejších městských čtvrtí Kunovice a Staré Město byla zejména nespokojenost občanů a vidina velké příležitosti při změně poměrů ve společnosti v listopadu 1989. Nezávisle na sobě začala již v prosinci téhož roku v obou částech jednání s občany a příprava místních referend, ve kterých se nakonec obyvatelé vyjádřili většinou pro samostatnost. Proces osamostatnění doprovázela velká řada problémů, např. nedostatek kvalifikovaných pracovníků pro obsazení úřadů nebo majetkové vypořádání, které doprovázela řada sporů.

V současnosti města uherskohradištské aglomerace uplatňují zejména spolupráci v oblasti územního plánování, která je nevyhnutelná vzhledem k vzájemnému stavebnímu propojení. Další významnou oblastí spolupráce je doprava, konkrétně spolufinancování městské hromadné dopravy podle poměrného počtu obyvatel. Města společně spolupracují také neformálně, např. na kulturních regionálních přehlídkách. Dle mého názoru by města měla využít vzájemné blízkosti a uplatňovat komplexnější spolupráci, např. v oblasti technických služeb, čímž by bylo došlo k úsporám veřejných prostředků.

5 Návrhy a doporučení

V předposlední kapitole praktické části jsem se pokusila navrhnout a doporučit opatření, která by mohla zvýšit efektivitu správy měst uherskohradištské aglomerace. Zmíněno bylo několik návrhů – opětovná integrace městského regionu, vytvoření místních/osadních výborů a volebních obvodů. Dále byla navržena změna legislativy týkající se správy obcí – konkrétně zákona o obcích a zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Nakonec byl doporučen model statutárního města.

5.1 Budoucnost obecního zřízení

Současným evropským trendem v obecním zřízení je slučování obcí. Jedná se ovšem o politicky nepříliš populární opatření. Přibývá případů, kdy malé obce nemají peníze na svůj provoz, a proto je pro ně z ekonomického hlediska výhodnější stát se součástí většího celku. Důvodů pro integraci je celá řada – současná složitost obecních samospráv, přibývajících výkonů přenesené působnosti od státu a nedostatek finančních prostředků na provedení některých investic. Stávající systém je složitý a nákladný. Pro občany představuje slučování několik negativních jevů – změnily by se pro ně obchůzky jednotlivých úřadů a zmenšila by se možnost rozhodovat o svém území.

Dalším problémem je zadluženost obcí – na konci roku 2009 činil dluh 3 250 obcí 80,6 miliard Kč. Bližší údaje o zadluženosti obcí jsou uvedeny v příloze č. 8. Obce využívaly úvěry od peněžních ústavů zejména pro opravu silnic, budování kanalizací a čističek odpadních vod, opravy a stavby nových bytů či obecních sportovišť a jiné občanské vybavenosti.⁶⁴ Handicap menších obcí spočívá i v tom, že na rozdíl od větších celků, nedosáhnou na možnost požádat si o některé dotace, neboť jsou nastaveny pro obce nad 2 tisíce obyvatel. Stát navíc oddlužuje obce, což nemusí znamenat dobrý příklad pro ostatní obce, kterým hrozí riziko dluhové pastí.

O kolik se v České republice sníží počet obcí, prozatím nepředstavuje příliš aktuální téma, neboť dochází k neustálému odsouvání problému a benevolenci ze strany státu, který oddlužuje obce a nevyvíjí dostatečný tlak směrem k zadluženým obcím. Je tedy otázkou, kdy začnou konkrétní přípravy a diskuze nad touto problematikou. Nejprve je nutné nalézt politický konsenzus mezi zájmem státu, finančními prostředky a zájmy jednotlivých občanů.

⁶⁴ Ministerstvo financí ČR [online]: Zadluženost územních samosprávných celků v roce 2009. 2010. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zadluzenost_uzem_sprav_celku_55086.html>.

Platí-li však obecná charakteristika o úsporách z rozsahu, jasně vyplývá, že větší celek je efektivnější než celky menší.

5.2 Vytvoření místních/osadních výborů

Teoreticky je možné, že během několika let projeví zájem o osamostatnění některá ze současných městských částí Uherského Hradiště. Podle stávající právní úpravy by se mohlo jednat o Mařatice, Jarošov a Sady. Problém je u částí Míkovice, Vésky a Rybárny, neboť nesplňují hranici povinného minimálního počtu obyvatel. Z tab. 5.1 je patrný počet zastupitelů připadajících na jednotlivé městské části a počet obyvatel připadajících na 1 zastupitele, který je poměrně vyrovnaný. Z celkového počtu 27 zastupitelů tvoří nadpoloviční většinu centrální UH. Následují Mařatice se sedmi zastupiteli, kteří reprezentují druhou nejpočetnější městskou část. V zastupitelstvu UH naopak nemá žádného zástupce nejmenší městská část Rybárny, což je ale dáno i malým počtem obyvatel této části města. Pro UH by dezintegrační tendence městských částí znamenaly odliv peněžních prostředků z městského rozpočtu.

Tab. 5.1: Zastupitelé v Uherském Hradišti podle místních částí

Místní část	Počet obyvatel	Počet a podíl zastupitelů		Počet obyvatel připadající na 1 zastupitele
Uherské Hradiště	13 515	14	52 %	965
Jarošov	2 463	2	7 %	1 231
Mařatice	7 141	7	26 %	1 020
Míkovice	897	1	4 %	897
Rybárny	277	0	0	0
Sady	1 348	2	7 %	674
Vésky	599	1	4 %	599
Celkem	26 240	27	100 %	

Zdroj: Městský úřad Uherské Hradiště. Údaje ke dni 1. 1. 2011. Vlastní zpracování.

Uherské Hradiště v současnosti nemá vytvořen žádný místní/osadní výbor. Zástupci místních částí mají možnost komunikovat se zvolenými zastupiteli prostřednictvím 5 komisí zřizovaných Radou města UH. Ta zřizuje komise jako své iniciativní a poradní orgány. Za svou činnost jsou komise odpovědný právě Radě. Tuto variantu nepovažují za příliš demokratickou. Podle současné legislativy by mohlo Zastupitelstvo UH zřídit v částech obce místní/osadní výbory. Správa města jako celku by se zlepšila, neboť by místní/osadní výbory řešily problémy ve své části a přednášely by své návrhy zastupitelstvu města. Místní/osadní výbory vznikají na základě zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.

Podle zákona musí být místní/osadní výbor nejméně 3členný a jeho členy se mohou stát občané s trvalým pobytem v části obce, pro kterou je místní/osadní výbor zřízen. Navrhovala bych tedy plnohodnotnou transformaci stávajících komisí na místní/osadní výbory, neboť se mi tato možnost jeví jako demokratičtější než zřizování komisí pro místní části. Pro Kunovice a Staré Město by se jednalo o impulz, že UH neopomíjí existenci místních částí a zajímají se o jejich názory. Tímto krokem by vyslali pozitivní signál a za této situace by mohla nastat integrace městského regionu.

Velkou nevýhodu ovšem spatřuji v současném znění zákona o obcích týkající se místních/osadních výborů. Jedná se konkrétně o § 120. V prvním odstavci je mimo jiné uvedeno: „Počet členů osadního výboru určí zastupitelstvo obce.“ A ve druhém odstavci stojí: „Členy osadního výboru jsou občané obce, kteří jsou přihlášení k trvalému pobytu v té části obce, pro kterou je osadní výbor zřízen, a jsou určeni zastupitelstvem obce.“ Navrhoji, aby o počtu členů i určení členů rozhodovali samostatně obyvatelé konkrétního místního/osadního výboru. Zájmy zastupitelstva se totiž nemusí vždy shodovat se zájmy zástupců místních částí. Odstavec 3 uvádí, že „předsedu osadního výboru zvolí zastupitelstvo obce z řad členů osadního výboru“. Daný stav mi také nepřipadá příliš demokratický. Navrhovala bych, aby předsedu osadního výboru volili ostatní členové ze svých řad.

5.3 Integrace městského regionu

Dalším návrhem je možnost, že by se Kunovice a Staré Město znovu staly součástí sousedního Uherského Hradiště. Základním předpokladem pro opětovnou integraci je politická vůle současných reprezentantů daných měst. Lze předpokládat nezájem ze strany starostů přijít o své pozice, neboť si hájí své místo a zájem. Složení obecních zastupitelstev se však každé čtyři roky mění. Vize zastupitelů je tak omezena nejenom zkušenostmi z činnosti v místní správě, ale i délkou volebního období. Pro obě menší města by integrace znamenala ztrátu autonomního rozhodování.

Zřízení místních/osadních výborů v Kunovicích a Starém Městě bych příliš nedoporučovala. Dá se předpokládat, že pro zástupce menších měst by tato varianta nebyla příliš atraktivní, neboť by města přišla o vlastní volené orgány. Vzhledem k tomu, že se město UH nyní sestává ze 7 místních částí, doporučuji vytvoření místních/osadních výborů pouze v rámci těchto místních částí. Důležité je zapojit občany jednotlivých městských částí, zda by vůbec měli zájem o participaci v místních/osadních výborech.

5.4 Vytvoření volebních obvodů

Problém nastává v současném volebním systému, neboť podle zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, není garantováno poměrné zastoupení v zastupitelstvu města, a nelze tedy přepokládat, že by v něm usedli rovnoměrně zástupci všech městských částí. Zákon podle § 27 umožňuje vytvoření více volebních – nejpozději 85 dnů přede dnem konání voleb. Podle počtu obyvatel v obci je poté určeno, kolik členů ze zastupitelstva se bude volit v každém volebním obvodu. Integrované UH by tak podle současné legislativy muselo v každém volebním obvodu volit nejméně 7 členů zastupitelstva obce.

Tab. 5.2 představuje návrh na vytvoření nových volebních obvodů v rámci integrovaného „velkého“ UH. Za stávajících podmínek bych navrhovala vytvořit 5 volebních obvodů, které by se dále dělily na jednotlivé volební okrsky. Doporučovala bych navýšení počtu zastupitelů ze současných 27 zastupitelů v samotném Uherském Hradišti na 35 členů zastupitelstva v rámci integrovaného celku. Navržený stav by bylo možné realizovat pouze při změně volebního zákona, kde by byla upravena nebo odstraněna podmínka minimálního počtu volebních členů zastupitelstva za daný volební obvod. Počet obyvatel připadajících na 1 zastupitele by byl při tomto rozložení vyrovnaný a tím by se zajistila proporcionalita v zastoupení jednotlivých městských částí. První volební obvod by představovalo centrální UH s nejmenší městskou částí Rybárny, druhým by byly Kunovice, třetím Staré Město, čtvrtý volební obvod by tvořily Mařatice a pátý volební obvod by sestával z Jarošova, Míkovic, Sadů a Véseky. Zástupci UH by byli v menšině a nehrozila by majorizace.

Tab. 5.2: Návrh na vytvoření volebních obvodů (po změně legislativy)

Volební obvod	Městský obvod	Počet obyvatel	Počet volených zastupitelů	Počet obyvatel připadajících na 1 zastupitele
1	Uherské Hradiště, Rybárny	13 792	13	1 060
2	Kunovice	5 454	5	1 090
3	Staré Město	6 798	6	1 133
4	Mařatice	7 141	6	1 190
5	Jarošov Míkovice Sady Vesky	5 307	5	1 061
Celkem		38 492	35	

Zdroj: Vlastní zpracování.

5.5 Vize statutárního města

Řešením vedoucím ke zdokonalení správy by mohla být integrace, při které by se „velké“ Uherské Hradiště do několika let stalo statutárním městem. Z tab. 5.3 je patrné, že je v současnosti největším statutárním městem z hlediska počtu obyvatel Brno s 381 819 obyvateli, naopak nejmenší Mladá Boleslav s 39 394 obyvateli. S celkovým počtem 37 727 obyvatel by se tak Uherské Hradiště tomuto počtu přibližovalo a stalo by se nejmenším statutárním městem v ČR. Mohou-li statutárními městy být jiná okresní města, nevidím problém v tom, aby se jím stalo i Uherské Hradiště.

Tab. 5.3: Statutární města v České republice podle počtu obyvatel

Statutární město	Statutárním městem od	Počet obyvatel
Brno	24. 11. 1990	381 819
Ostrava	24. 11. 1990	301 644
Plzeň	24. 11. 1990	159 031
Olomouc	24. 11. 1990	98 637
Liberec	24. 11. 1990	98 292
Ústí nad Labem	24. 11. 1990	93 783
České Budějovice	24. 11. 1990	92 225
Hradec Králové	24. 11. 1990	91 562
Pardubice	24. 11. 1990	87 048
Havířov	24. 11. 1990	80 951
Zlín	24. 11. 1990	75 481
Kladno	12. 11. 2000	67 438
Most	12. 11. 2000	66 890
Karviná	1. 1. 2003	59 942
Opava	24. 11. 1990	58 720
Frýdek-Místek	1. 1. 2006	58 142
Děčín	1. 1. 2006	50 127
Teplice	1. 1. 2003	49 593
Jihlava	12. 11. 2000	49 518
Chomutov	1. 1. 2006	48 164
Karlovy Vary	24. 11. 1990	47 566
Přerov	1. 1. 2006	45 340
Mladá Boleslav	1. 1. 2003	39 394
Průměrný počet obyvatel		95 709

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR, údaje k 1. 1. 2011. Vlastní zpracování.

Možnosti stát se statutárním městem doposud využilo pouze 23 českých měst. Výhodami plynoucími z tohoto statutu je především možnost členit území města na několik samo-

statných městských částí nebo městských obvodů s vlastními samosprávnými orgány.⁶⁵ Této výhody územního členění využívalo k 1. 1. 2011 pouze 8 z 23 statutárních měst – Brno, Ostrava, Ústí nad Labem, Pardubice, Liberec, Plzeň, Opava a město Přerov. Města mnohdy o označení „statutární“ neusilují kvůli možnosti efektivně strukturovat výkon místní veřejné správy na svém území, ale proto, aby se ze starosty města stal primátor města s primátorskými insigniemi, z místostarosty náměstek primátora apod.⁶⁶

Navrhuji vytvořit model správy jednak na úrovni místní správy, kdy by občané volili jednak zastupitelstvo svého městského obvodu, a dále společné celoměstské zastupitelstvo, které by řešilo koncepční rozhodnutí a otázky týkající se budoucího rozvoje a vývoje. Sídlem statutárního města by se stalo UH, kde by vzniknul nový magistrát řízený primátorem a vliv na rozvoj obcí by příslušel zvoleným městským zastupitelstvům v jednotlivých nově vzniklých městských obvodech. Kunovice a Staré Město by se staly samostatnými městskými obvody, se samostatným zastupitelstvem, radou, starostou, obvodním úřadem a zvláštními orgány městského obvodu. Mohly by tak být zachovány zvolené orgány města.

Město Uherské Hradiště prošlo během svého správního vývoje několika stupni – jako sídlo krajského města, okresního města i statutárního města, ale nakonec o své silné postavení vždy přišlo a nevyužilo tak možností k všeobecnému růstu. Spojením Uherského Hradiště a dvou přilehlých měst by došlo ke vzniku silnějšího městského regionu. Myslím si, že tato varianta by byla nejvhodnější k racionalizaci místní veřejné správy.

⁶⁵ Pokud se statutární město člení na městské části nebo městské obvody, je povinno vydat svůj statut formou obecně závazné vyhlášky upravující vnitřní poměry členěného města.

⁶⁶ BALÍK, S. *Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha, 2009. str. 23.

6 Závěr

V diplomové práci jsem se zabývala samosprávou obcí na příkladu měst Kunovice a Staré Město. Pro obě města je typické, že byla třikrát v minulosti součástí sousedního Uherského Hradiště. V rámci České republiky se jedná o unikátní jev. U žádných jiných municipalit nedošlo k opakovaným integracím a dezintegracím. Dnes tato města představují tři samostatné administrativní celky, avšak neustále mezi nimi existuje vzájemná provázanost a závislost. Dohromady nesou typické znaky aglomerace – z pohledu územně-technického a sídelně-geografického totiž tvoří jeden spojitý celek. V aglomeraci neexistují zásadní sociální rozdíly, dochází k přirozené dělbě funkcí, zejména v oblasti dopravy a dojížděky za prací a do škol. Výhodou obou menších měst je blízkost u velkého města, které je sídlem významných správních orgánů. Nefunguje zde typický vztah města a venkova.

V diplomové práci jsem se seznámila se socio-ekonomickou základnou uherskohradištského městského regionu. Ke zpracování byly použity zejména komplexní výsledky ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001. Dále jsem se zabývala stávající situací spojenou se samosprávou – postavením městského úřadu, volenými orgány a vzájemnou spoluprací těchto tří celků.

Zpracováním diplomové práce jsem snažila naplnit cíl určený v úvodu práce, tedy na základě analýzy činností měst Kunovice a Staré Město zhodnotit jejich současný stav a zformulovat návrhy pro optimalizaci jejich fungování. V úvodu práce jsem stanovila hypotézu: „Odtržení měst Kunovice a Staré Město od Uherského Hradiště má v současné době pozitivní vliv na rozvoj měst a po ekonomické stránce je pro oba celky výhodnější.“ Hypotézu není možné zcela potvrdit. Pro obě města je dobře, že se osamostatnily, jsou relativně dostatečně velké a samostatné, neustále se rozvíjí a ve městech se vytváří nová pracovní místa. Výhodnost po ekonomické stránce ale nelze ze zjištěných údajů plně potvrdit. Platí-li však obecná charakteristika a o úsporách z rozsahu, je zřejmé, že větší celek je efektivnější než celky menší.

Při pohledu do budoucna nenacházím v současném stavu optimum. Proto bylo v rámci diplomové práce navrženo několik doporučení pro města této aglomerace a to jak v rámci změny správního uspořádání, tak změny v legislativě týkající se obecní správy.

Prvním návrhem je vytvoření místních/osadních výborů v rámci Uherského Hradiště. Navrhla jsem plnohodnotnou transformaci stávajících komisí městských částí Uherského Hradiště na plnoprávné místní/osadní výbory. Doporučila jsem rovněž novelizaci zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, konkrétně § 120, který upravuje problematiku místních/osadních

výborů. Daný stav mi nepřipadá příliš demokratický, a proto bych navrhovala, aby členové místních/osadních výborů nebyli voleni zastupitelstvem obce, ale přímo občany. Rovněž navrhuji úpravu, kdy by předsedu místního/osadního výboru volili ostatní členové ze svých řad.

Z ekonomického a urbanistického pohledu je pro uherskohradištskou aglomeraci perspektivním řešením jediné integrace. V současné době není v zákoně č. 491/2001, o volbách do zastupitelstev obcí, garantováno poměrné zastoupení jednotlivých městských částí v zastupitelstvu města, což považuji za velký nedostatek. Možným řešením pro účinnější rozložení zastupitelstva je rozdělení města do více volebních obvodů. Lidé z menších částí by tak neměli pocit, že nemají možnost plně rozhodovat. Navrhla jsem vytvoření pěti volebních obvodů v rámci integrovaného města, ovšem nutnou podmínkou by byla změna volebního zákona. Konkrétně snížení nebo odstranění minimálního počtu volených členů zastupitelstva v jednotlivých volebních obvodech.

Navrhuji dvě etapy řešení – nejprve integraci s vědomím toho, že celek bude paralelně usilovat o statutární město. Do několika let by se tak Uherské Hradiště stalo statutárním městem a na rozdíl od některých stávajících statutárních měst, která nevyužívají možnosti efektivně strukturovat výkon místní veřejné správy na svém území, by plně využívalo předností statutárního zřízení. Kunovice a Staré Město by se staly samostatnými městskými obvody s vlastními volenými orgány. Nezmění-li se model obecního zřízení, spatřuji jediné východisko v modelu statutárního města.

Seznam použitých zdrojů

Knihy:

- [1] BALÍK, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2009. 256 s. ISBN 978-80-247-2908-4.
- [2] BŘEŇ, J. a kol. *Obce 2008–2009*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008. 1092 s. ISBN 978-80-7357-331-7 (brož.).
- [3] ČMEJREK, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. 165 s. ISBN 978-80-87197-00-4 (váz.).
- [4] ČOUPEK, J. *Kunovice v proměnách času*. 1. vyd. Břeclav: Moraviapress, 1996. 284 s.
- [5] ČOUPEK, J. a kol. *Uherské Hradiště: královské město na řece Moravě: 750. výročí založení města Uherské Hradiště*. 1. vyd. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště. 492 s. ISBN 978-80-239-9873-3.
- [6] GROSPÍČ, J. a kol. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4 (brož.).
- [7] HALÁSEK, D., ZEŽULOVÁ, L. *Veřejná politika*. 1. vyd. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2004. 115 s. ISBN 80-248-0711-4 (brož.).
- [8] HALÁSKOVÁ, M., KOVÁŘ, J. *Veřejná ekonomika a veřejná správa*. 1. vyd. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2004. 194 s. ISBN 80-248-0587-1 (brož.).
- [9] JÁČ, I. a kol. *Jedinečnost obce v regionu*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2010. 203 s. ISBN 978-80-7431-038-6 (váz.).
- [10] Kolektiv autorů. *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. 1. vyd. Brno: GaREP Publishing, 2009. 76 s. ISBN 978-80-904308-2-2.
- [11] Kolektiv autorů. *Řízení obcí I*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2008. 263 s. ISBN 978-80-86946-76-4 (brož.).
- [12] Kolektiv autorů. *Staré Město v proměnách staletí*. 1. vyd. Staré Město: Město Staré Město, 2000. 412 s. ISBN 80-86045-42-0.
- [13] KOUDELKA, Z. *Samospráva*. 1. vyd. Praha: Linde, 2007. 399 s. ISBN 978-80-7201-664-5 (brož.).
- [14] KUČA, K. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. 1. vyd. Praha: Libri, 2008. 991 s. ISBN 978-80-7277-041-0 (díl 7: váz.).
- [15] PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. a kol. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5 (váz.).

Internetové zdroje:

- [16] ARISweb [online]. ARISweb – prezentace údajů ÚSC. 2011. [cit. 2011-03-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/aris/iariususc/index.pl>>.
- [17] Český statistický úřad [online]. Volební server ČSÚ. 2010. [cit. 2010-12-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.volby.cz/>>.
- [18] ČSÚ Zlínský kraj [online]. 2005 [cit. 2011-03-15]. Dojížděka za prací a do škol ve Zlínském kraji. Dostupné z WWW: <<http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/p/13-7231-04>>.

- [19] ČSÚ Zlínský kraj [online]. 2005 [cit. 2011-03-15]. Sčítání lidu, domů a bytů. Dostupné z WWW: <<http://www.zlin.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/sldb-xz>>.
- [20] LAPČÍK, M.; NEVYJEL, M. Na městském úřadě v Kunovicích vznikl odbor. *Slovácký deník* [online]. 16. 2. 2011, 39, [cit. 2011-04-14]. Dostupné z WWW: <http://slovacky.denik.cz/tydenik_slovacko/tydenik-kunovice-vznikl-odbor-nove-sily-20110216.html>.
- [21] *Mapy.cz* [online]. 2011. Dostupné z WWW: <<http://www.mapy.cz/>>.
- [22] MAŘÍKOVÁ, P. Malé obce – sociologický pohled. *Deník veřejné správy* [online]. 2005 [cit. 2010-06-06]. Dostupné z WWW: <<http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6169068>>.
- [23] *Město Kunovice* [online]. 2010 [cit. 2010-06-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.mesto-kunovice.cz/a/kunovice>>.
- [24] *Město Kunovice* [online]. Mikroregion Dolní Poolšaví. 2010 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.mesto-kunovice.cz/mikroregion-dolni-poolsavi>>.
- [25] *Město Staré Město*. Historie města [online]. 2008 [cit. 2010-06-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.staremesto.uh.cz/>>.
- [26] *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2010-04-30 [cit. 2011-03-01]. Zadluženost územních samosprávných celků v roce 2009. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zadluzenost_uzem_sprav_celku_55086.html>.
- [27] *Ministerstvo vnitra České republiky*. Počty obyvatel v obcích [online]. 2010 [cit. 2011-03-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>>.
- [28] Portál Zlínského kraje. *Registr zájmových sdružení právnických osob a dobrovolných svazků obcí*. [online]. 2011. [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.kr-zlinsky.cz/docDetail.aspx?docid=41279&nid=6921&doctype=ART>>.
- [29] *Slovácko: úplný průvodce regionem*. DSO Sdružení obcí pro rozvoj Baťova kanálu a vodní cesty na řece Moravě. 2008. [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.slovacko.cz/lokalita/6472/cms/16306/>>.
- [30] VÁVRA, D. *Mají politické strany na komunální úrovni v ČR smysl?* [online], 2007 [cit. 2010-06-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=294>>.
- [31] *Wikipedie: otevřená encyklopedie*. Mikroregion Staroměstsko [online]. 2010 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Mikroregion_Staroměstsko>.
- [32] *Wikipedie: otevřená encyklopedie*. Vojenský újezd [online]. 2010 [cit. 2010-10-13]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Vojenský_újezd>.
- [33] *Želpage.cz*. Popis trati 341 [online]. 2010 [2010-06-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.zelpage.cz/trate/ceska-republika/trat-341>>.

Právní předpisy:

- [34] Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- [35] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
- [36] Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
- [37] Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Ostatní zdroje:

- [38] Interní materiály Městského úřadu Staré Město.
- [39] *Mapa správního rozdělení ČR – Zlínský kraj*. Praha: Český úřad zeměměřičský a katastrální, 1999.

Seznam použitých zkratk

apod.	a podobně
a. s.	akciová společnost
atd.	a tak dále
BEZPP	bez politické příslušnosti
č.	číslo
ČR	Česká republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČSÚ	Český statistický úřad
DEU	Demokratická unie
DPFO	daň z příjmů fyzických osob
DPH	daň z přidané hodnoty
DPPO	daň z příjmů právnických osob
DSO	dobrovolný svazek obcí
DzNem	daň z nemovitostí
EA	ekonomicky aktivní
EU	Evropská unie
KDU–ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československé strany lidové
KNV	krajský národní výbor
KRUH	Koalice pro rozvoj Uherského Hradiště
KSČ	Komunistická strana Československa
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
KUN	Kunovice
MěÚ	městský úřad
MNV	místní národní výbor
MěNV	městský národní výbor
MHD	městská hromadná doprava
MPZ	městská památková zóna
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MÚ	matriční úřad
např.	například
NK	nezávislí kandidáti
obr.	obrázek

ODA	Občanská demokratická aliance
ODS	Občanská demokratická strana
ONV	okresní národní výbor
OS	organizační složka
OÚ	obecní úřad
PO	příspěvková organizace
POÚ	pověřený obecní úřad
příp.	případně
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SM, STM	Staré Město
SR	státní rozpočet
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
SÚ	stavební úřad
tab.	tabulka
tzv.	takzvaný
UH, UHR	Uherské Hradiště
US	Unie svobody
ÚSC	územní samosprávný celek
VÚSC	vyšší územní samosprávný celek

Seznam tabulek a obrázků

Seznam tabulek

Tab. 2.1	Vývoj počtu obcí v letech 1921–2010
Tab. 2.2	Struktura obcí v České republice
Tab. 2.3	Počet členů zastupitelstev
Tab. 3.1	Základní údaje porovnávaných obcí
Tab. 3.2	Demografický vývoj uherskohradištské aglomerace v období 1869–2010
Tab. 3.3	Migrační saldo v Kunovicích v letech 2000–2009
Tab. 3.4	Migrační saldo ve Starém Městě v letech 2000–2009
Tab. 3.5	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle odvětví ekonomické činnosti
Tab. 4.1	Integrační a dezintegrační tendence Uherského Hradiště
Tab. 4.2	Počet členů zastupitelstva bez politické příslušnosti
Tab. 4.3	Počet mandátů získaných v komunálních volbách podle politické příslušnosti v letech 1994–2010 v Kunovicích
Tab. 4.4	Složení městského zastupitelstva v Kunovicích v letech 1994–2010
Tab. 4.5	Počet mandátů získaných v komunálních volbách podle politické příslušnosti v letech 1994–2010 ve Starém Městě
Tab. 4.6	Složení městského zastupitelstva ve Starém Městě v letech 1994–2010
Tab. 4.7	Počet mandátů získaných v komunálních volbách podle politické příslušnosti v letech 1994–2010 v Uherském Hradišti
Tab. 4.8	Složení městského zastupitelstva v Uherském Hradišti v letech 1994–2010
Tab. 4.9	Spolufinancování Městské hromadné dopravy v roce 2011
Tab. 5.1	Zastupitelé v Uherském Hradišti podle místních částí
Tab. 5.2	Návrh na vytvoření volebních obvodů (po změně legislativy)
Tab. 5.3	Statutární města v České republice podle počtu obyvatel

Seznam obrázků

Obr. 3.1	Geografická mapa Zlínského kraje
Obr. 3.2	Dojížděka za prací mezi jednotlivými městy uherskohradištské aglomerace
Obr. 4.1	Počet pracovníků jednotlivých odborů Městského úřadu Kunovice
Obr. 4.2	Počet pracovníků jednotlivých odborů Městského úřadu Staré Město
Obr. 4.3	Volební účast ve volbách do zastupitelstva obcí
Obr. 4.4	Náklady na místní správu na 1 obyvatele v letech 2001–2009

Seznam příloh

- Příloha č. 1** Schéma struktury rozpočtu obce
- Příloha č. 2** Administrativní rozdělení okresu Uherské Hradiště
- Příloha č. 3** Mapa správního členění – okres Uherské Hradiště
- Příloha č. 4** Mapa uherskohradišťské aglomerace
- Příloha č. 5** Organizační schéma Městského úřadu Kunovice
- Příloha č. 6** Organizační schéma Městského úřadu Staré Město
- Příloha č. 7** Přehled o volební účasti v letech 1994–2010
- Příloha č. 8** Zadluženost obcí v České republice v letech 2001–2009

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 29. dubna 2011

.....
Kristýna Obdržálková

Adresa trvalého pobytu studenta:

Janáčkova 1784, 686 03 Staré Město